

Hamburgo de mercibus exterorū: quod, & si ciues non grauaret, diu tñ restitere: arbitrati hoc ipsum rebus eorū incōmodari, q̄ extranei mercatores fugiūt ea loca, quę uectigalib⁹ nouerint onerosa: Sed preualuit comitis in ea re uoluntas. Erat aut̄ annus post milletrecētos decimus, cum Albertus Romanorū rex pacato agmine per Reni ripā descenderet, & a fratris filio nepote suo, cum nihil illū formidaret improuisus opprimūt: Adulescens erat egregie uirtutis, quē rex negligere uisus est: ut nullo ductu, nulla administratione, nulla ditione a patruo honoraret: Id dolēs nimīū acerbe & immaniter suo uindicauit periculo atrocissimo in regē facinore.

FINIT LIBER OCTAVVS.

INCIPIT LIBER NONVS.

HENRICVS COMES DE LVTZEN-
burgo in Lotharingia, uir ad arma strenuus, rex Romanorū post Albertū ab electoribus Fräckfordię designatur, Septim⁹ eius nominis. Aderant Itali Gibellini, urbibus suis pulsī: qui expectātes electionē noui regis, ostenderūt, quibus per Italiā modis res prospere Imperatori future uiderentur: Summus tum pontifex Auini-
one agebat. Missi oratores ab Imperatore ad pontificē, ostenderūt electionem de Henrico factā, ut illam papa cōprobaret: Non aliter fertur annu-
isse, nisi, ut intra bienniū Romā peteret, coronam ibi accepturus Imperij. Non expectabat bienniū Henricus: sed missis ad Italię urbes oratoribus, transitum suū docuit futurū. Ad Florentinos autē, quos sciebat imprimis Imperio reluctari, iussit ire suos, & apud illos renouare iura Imperij, quibus recte facerēt, si non reluctarent: scituri, cum illis rem esse regi, nisi quę se digna, quę Romano Imperio debita facerēt. Responsum inde retulere non satis placidū: Sed rex copijs undecūq; pro dignitate & rerum necessitate contractis, cōtendit in Italiā: & primū Mediolanēses aggreditur: qui ubi arma uiderunt, quib⁹ pares esse non poterāt, Turrianis eiectis, Vicecomites regē in urbē admiserunt. Cum aut̄ primā Aquisgrani de more dudū coronam accepisset, ibi promeruit secundā, non Modoetię, ut ueteres. Lippoldus Austrię dux, cum Germanorū cohortibus, in Vicecomitū gratificationem, urbi p̄sidio imponitur. Audita aut̄ Mediolani deditioe regi facta, omnes Lombardi circūsedentes, preter Alexandrinos, fidelitatis seruandę sacramēto sese Imperio obligarunt: & cum singuli uicarios accepissent regios, nullus fuit aut populus liber, aut in ciuitate aliqua tyrann⁹, & factionis primari⁹: qui eiectos prius aduersę factionis cōciues in patriam iussus a uicario non admiserit. Henricus interim ferreā Imperij coronam Mediolani, ut diximus, suscepit: cuius muneris exequēdi celebritas, maiore facta est impēdiō, q̄ cui erariū Mediolanēse suffecerit: Vnde hinc atq; inde, annitētibus diuersę factionis in urbe principib⁹, insolito ciuitas

est grauata tributo. Fuit id plebi molestissimū, & murmur primū, postea etiam aperti clamores auditi, ingeminatiq; sunt: auctam esse Mediolanen si populo seruitutē, non introductā diu ab imperio speratā libertatē: & manum rapinis Germani non cohibuerunt: quos factiosi rerū nouarū cupidi adiuuarūt. Tandem ad arma est uentū: Germani initio territi, cum cades in suos & uulnera edi cernerent, introductis, quę in suburbijs, & in agris disperſę erāt, copijs, aperto in utranq; factionē prelio decertare cœperunt. Sed Galeati⁹ Vicecomes, magno usus astu, Mattheo genitore domi, tāq; ad arcem suā seruandā relicto, Lippoldo duci, & Germanis, ad eū cōglobatis, adheſit: ne quod timuit, in se quoq; uerterentur. Tumultus: & plebeę audacię ac temeritatis causam omnē & culpā in Turrianos referēs, tyrannidem affectātes. Bonus artifex, culpā propriā deriuat in aduersarios, ut illos reijceret. Nec fuit difficile furētes sua sponte Germanos accēdere. Pari ergo odio Germani, & Gibellini, in Turrianos feruntur: Erāt illi magna parte populi cōstipati, in platea edi uirginis subiēcta, quid agerēt dubij: q; Imperio, & populo pariter aduersari, & stultū, & nephariū dicerēt. Ad primū itaq; impetū admirabundū, ac prope amentes dissipati sunt. Pugna deinde ad uicos relata: cedes utrinq; promiscua fuit. Guido Turrianorum princeps, omniū primus insidias Vicecomitū recognoscēs, cum filijs in fugā est uersus: quę suorū pars maxima est sequuta: profectiq; Vercellensi porta, omnes cum pueris & uxoribus Vercellas petiere: debachatiq; in aduersam factionē Vicecomites, ad triginta illi⁹ primores, in quibus quatuor ex Turrianis fuere, Imperatoris militū Germanorū auxilio interfecerunt. Ad eū exciti tumultū, nōnulli Lūbardię populi a promissa Hērico obediētia recesserūt: primiq; & eodē die, Cremonēses, & Cremēses impositū a rege uicariū, & Gibellinos, armis, nō sine cede eięcerūt: Magijq; Brixiani Guelpharū partiū duces, aduersę factionis principē, paulo ante iussu regis reductū, interficere cū queſissent, fuga se contulit ad Henricum: Pariter Parmę factū: qui paulo ante rege iubente reducti sunt, tūc eijciunt. Ita tartarea illa erynnis, & amor dominādī, regnat in populo uertiginoso Italię: ut nihil aliud dies cogitent ac noctes, q̄ dominari, & in aduersos uindicare: Huic uni studio, & tēporalē, & eternā salutē prōpte impendūt, nihilipēdētes omnia, ad dñandi, uindicādiq; cōparationē. II.

Is quę tot in locis fiebāt auditis rebellionibus, Henric⁹ urbe Mediolano Vicecomitū curę & custodię relicta, exercitum tum primum coactū in Italia, duxit in Cremonēses: cuius urbis Guelphi resistere diffisi, Brixiam cum uxorib⁹, pueris, & asportata leuiori supellectile, emigrarūt: Cremēses uero deditione facta, mitius agi secū supplices impetrauere: Sed Cremonę a Gibellinis deditę, mœnia portasq; & Guelphorū domos, cum Germani euertissent, Cremā q; reddiderunt minori excidio immunitā. Ad eius facti terrorē, Parmēses Gibellini, eięctis Guelphis, accersitū & precib⁹ impetratū regis uicariū habuerūt. Duxit paulo post in Brixiam Henric⁹, ad quā urbē, cū proprijs, alienigenisq; Guelphis probe defensatā, aliq̄diu sedere coact⁹ est: editaq; in agro omniū, quę ex

cindi, uri, euertiq; poterāt, uastitate: adhibite oppugnationibus machinē
 cuniculi sunt acti: & tandē fugientibus in mōtana Guelphis, dedita a cē
 teris urbs, muroꝝ, portarūq; munitiones amisit: nec aliter ibi, q̄ Cremon
 ne a Guelphoꝝ edibus, uel excidio, uel incendio, est tēperatum. Ad Pla
 centiam uero, cum ducere pariter irat⁹ pararet Henric⁹, cardinali de Fli
 sco intercedēte, Placētini eiēcto armis Guelphoꝝ duce, cōtraria sentiēte,
 Imperialem uicariū admiserē. Papiā, nōnulli in partibus Henrici constan
 ter durasse, & fœdera a principio per Philippū comitem cum illo ic̄ta ob
 seruasse: nōnulli post rebellionē afflictam fuisse contendūt. Interea, dum
 Henric⁹, primū oppugnāda, deinde euertēda Brixia occupat⁹ est: orato
 res, quos ad Venetos miserat, redeuntes, paratā esse eam rempublicā na
 uigiū quod postulasset prēbere, quo ad regiones urbi Romę propinqui
 ores cum omni exercitu trāsportaretur nūciarunt. Per quod tempus, Ve
 ronenses, Vicentini, Patauini, & Taruisini, missos ad se uicarios accepe
 runt: prēsidia pariter, quę danda crediderāt admissuri. Sed Henricus co
 pias integras ad urbē Romā ducēdas retinere maluit: & uicariū Anspur
 gēsem comitē, Lombardię præsidentē instituēs, copias illi non magnas at
 tribuit, quib⁹ prouinciā cōseruaret: Ipse deducētib⁹, qui apud eū erāt as
 sidui, Amodęo Sabaudię comite, & Pisanorū Genuensiuq; oratorib⁹, per
 Placentinos Genuā se cōtulit: qua in urbe eū adiit Richardus Gābatosa,
 Roberti Neapolitani regis orator: adierūtq; pariter Friderici Aragonis,
 Sicilię regis nūcij, amicitia & fœdera aduersus Robertū regē, utiq; hostē
 offerentes: Quibus benigne Henric⁹ respōdit, oblatis assentiēs fœderib⁹,
 quę cum esset Romę initurū se spopōdit. Gambatosa igitur, pro uanis si
 mulatione redundātibus, quę afferebat, uerba ab Henrico simulata rece
 pit. Certū enim Henric⁹ habebat, a Ianuensib⁹, Pisanisq; relatū, regē Ro
 bertum Romę, & per Hetruriā impedimēta, & aduersarios, suis conatib⁹,
 & coronationi pro uiribus preparasse. Nam pręter cōfirmatas per Hetru
 riam Guelphoꝝ partes, q̄ primū Neapoli agens, Henricū Brixia obsidere
 intellexit, ueritus, ne illa urbe potitus, per Bononiā duceret in Hetruriam,
 Digotionem marescallū, attributo duorū millium equitatu, misit, qui Fer
 rariam Bononiāq; primo, post Florentiā, & Hetruriā defendendo, prout
 necessariū in tempore in partibus cōseruaret, Digotioq; intelligens Hen
 ricū Ianuā accessisse, Florentiā, & inde Lucā cū copijs est delat⁹. III.

Nnus erat undecimius post milletrecētos, cum Clemēs. V. pon
 a tificex Roman⁹ cōcilium apud Viennā, Narbonēsis Gallię urbē,
 celebrauit: In quo ad alteri⁹ anni medietatē ptracto, Tēplariorū
 omnino nomen extinxit: deq; subueniendo Ierosolymæ multa in eo uer
 ba iactata sunt: quę in irritū cecidere: & decreta pmulgauit extātia, quib⁹
 de illius nomine Clemētinis appellatio perseuerat. At Henric⁹, cū mēsem
 Ianuę eggisset: maris, quā expectauit, tranquillitate oblata, triremib⁹ qua
 draginta Ianuensiu, Saonensiuq; Pisas petit: equitatu terra per Lucenses
 premisso, quib⁹ uastitas est cōmissa maxima. Digotionis uero, & addite
 a Florentinis, socijsq; Guelphis copie, numero longissime Germanis infe

riores, minori quæ erat opus Lucensibus presidio fuere. Premisit ex illis Henricus Ludouicū Sabaudiensem Amodæi filiū, quingētos equitū ducētem: qui Romā ad Stephanū Columnā accedēs, in edibus Lateranēsi palatio contiguus, se cōtinuit: Idque gētem Vrsinā, ad inuidiā, nouique Imperatoris suspiciōne plurimā cōcitauit: Et Florentini post Henrici in Italiā aduentū plurimā exulū suorū manū reuocauerāt: cōfirmādisque societatibus, a Roberto rege institutis, fuerūt intētissimi. Quare agentis apud Pisanos Henrici, & uastātis Lucēsem, Miniatensemque agrum, Germani equitat⁹ pericula ut cauerēt, neminē extra urbē agere, & opida, ac castella conspici curauerunt. Tres cardinales a Clemēte pontifice missi, ad coronādum in urbe apostolica uice & authoritate Imperatorē: Ad quos ilico Robert⁹ rex Iohannem germanū suū, magno stipatum, sed inermi comitatu uenire curauit: ut nouo Imperatori uel simulate gratulatus, pompam redderet sua presentia ornatiore. Profectus Pisis Henricus Plumbinū secus, per oram Hetrurię maritimā, Viterbiū se cōtulit: ad quē clerus omnis, Romani populi, pars maxima, cum uenisset, deduci inde coeptū est pompa in talibus cōsuetis: Perductus in Lateranēse palatiū rex: quod Viterbi audierat de Vrsinorū a se alienatione, uoluit intelligere. Omnes igitur urbis primores & honesto natos loco inferiores, ad cōuiuū inuitauit: ut qui malo in eum essent animo absentia notarent: Venerūtque præter aliam multitudinē Stephanus Columna, Nicolaus Miletus, Hanibal, Hanibaldus, Iohānes Sabellus, Theobaldus de Cāposfore: ut sola eius seculi primatibus, defuerit gens Vrsina: quę sub ipsum Henrici aduentū, partē urbis infimā, edibus suis cōtiguā, & circūadiacentē Tiberi, pontique Traiani cōtinentē, ad uiarū exitus repagulis cōmunierat: magis uerita, ne aduersa factio quicquid in eos machinaret, incautosque inuaderet, quæ quæ mot⁹ intētare quęsierit. III.

Depuli finē Henric⁹ de suo aduentu in hanc sententiā est loquutus: Iussu se & pactione a pontifice Romano Clemēte coactum, uenisse Romā: cum alias certo sciri a Romanis posse, tum maxime trium cardinaliū, ibi presentū testimonio: qui & cōfirmationi electionis de se factæ præsentis Auinione fuerint, & Romā ad eius coronationē legati uenisse cōspiciantur: Non tamē tam longi itineris laborē sibi fuisse grauē, cōsideranti suos se Romanos amatissimū sibi populū uisurū, cum quo letos iucundosque aliquot dies, cum quo ludos & cōuiuia ageret. Sed falsum se iudicio & opinione, hostes in ea, & sine causa aduersarios inuenisse: quos nedum uerbo, minus unquam facto leserit: sed inter primarios Urbis, ut sunt, habere, & in amicitia recipere cōstituerat: Hinc quos uiderat inimicitias secum gratis ostentare, eorū insidias quin caueat, ac pro posse repellat, temperare non posse. Quę cum dixisset, ad suos qui circūstabant conuersus, adigendos esse fidelitatis sacramento omnes qui aderant Romanos, poscendisque, & in custodiā recipiēdas Urbis arces: demūque tenendos omnes imperauit: Iurarūtque omnes, & solus Theobaldus de Cāposfore, cum affines, & cōsanguineos suos, sua sequi consilia solitos, sicut & ceteri fecerāt Romani ciues, tenere ac obligare id iuramētum uoluisset, so

los excepit Vrsinos: de quibus cōsanguineis ignominiose loquutus est: nec illi satis fuerūt maledicta in suos adulāter iactata: ut quod querebat, cum Stephano Columna, datis obsidibus, abire permissio liberaretur. Arces uero urbis, quas Imperator petiuit, edes erant in theatris, thermis, & uetusti operis edificijs, in arcis formā, quod etiā nūc facile intelligitur, cōmunitate: quib⁹ tūc Germanorū presidia sunt imposita. Vsus est etiam alia tūc maiore Imperator imprudētia: qui pręter tentos, de quib⁹ est dictum ciues, tributa poposcit a populo, solito semper antea, uel uicatim, uel dispersas in multitudinē pecunias, ab alijs qui coronabant accipere. Cōmota est itaq; in tumultū ciuitas, & omnis utriusq; factionis populus ad Vrsinos cōfluxit: primūq; in deturbatos occupatis arcibus, post in alios Urbem perambulantes Germanos, impetus cum cæde & sanguinis effusione est factus. Eo exaudito tumultu, datos a Pisanis sagittarios, a nauib⁹ uocari iussit, quib⁹ paulo prius fuerāt adducti: in quos a naualib⁹, quę sub Auentino sunt, ut Lateranū acceleraret, mouentes: Iohānes Roberti regis frater, turmas nauales imperū facere iussit: qui eodem die Neapoli ueniētes, in eadē naualia, attractis trirēmib⁹ se receperūt: Iohānesq; oppressis dolo Pisanis, turmas suas omnes eo uectas nauigio, & equitatū ob id in ppinquo Vibi loco paratū, in Urbē Henrico rebellē duxit. Augebat interim cōmeatum inopia, Imperator, & pecuniarū carentia, in odiū Romani populi erat inductus. Quare cardinalib⁹ facile assensus, coronā, cui⁹ in basilica apostoli Petri de more accipiēde spes omnino sublata erat, in Laterano accepit, Tiburq; migravit. Eo cum copijs Urbe profecto, cardinales Iohannem quoq; Roberti regis fratrem, cum suis copijs, quę multiplicari ceperant, Urbē purgare iusserūt: Paxq; & quies urbi Romę reddita, tertio decimo die, postq; Henrici imprudētia tumultuari ceptū erat. V.

Acten⁹ prospera satis omnia fuere Hērico, nūc Imperatori. Nam h priusq; in Italiam ueniret, initio regni sui Bohemia rege caruit, morte sceptro uacuato. Moriēns autē rex filiā superstite reliquit, eam futurā cū regno pro dote cōiugem ambiebat nepos Alberti Romanorum regis: inq; eā spem regnū cum non cōtemnēdo ingreditur exercitu. Sed Henricus tum Romanorū rex, euocata Spiram puella, Iohāni filio suo, de uoluntate magnę partis procerū, cōiugem dedit: eundemq; filium parato quē tenebat exercitu perduxit cum cōiuge in regnū: eiectio per arma Alberti regis nepote: Vnde Iohānes filiū sustulit Wentzlāu: qui cum auo Henrico longe postea in Imperio succederet, dictus est Karolus. III. Sed hęc postea. Hoc autē tempore, Albertus Saxonie dux, princeps pacificus, & qui singulari zelo insectaretur latrones insidiantes publicis itineribus, mortem obiit: uiuax nimirū senex, & qui supra centū annos si numeres uictitasse inuenitur. Ilico autē crexere caput, quos ille pressos tenuit: arcemq; Linow, dudū armis Lubicēsiū deiectā, memorati ducis accedente fauore, p̄dones instaurant: Pristini quęstus negotiū repetunt: Publica iterū itinera tenent infesta: merces cum mercatorib⁹ inuadūt, nudāt, cedunt, & nisi cesserint etiā occidūt. Successit illi in diuione Rodolphus filius

orum suorum nepos: tum tamē etate, ut princeps esset elector. Nam Albertus diu uiuēdo, filijs, & nepotib⁹ & p̄nepotib⁹ ante se defunctis, Rodolphum in quinta generatione nepotē habuit electiue dignitatis primū successorē: Intercurrerāt multi principes. Iohannes, Erici, Ottones, Alberti: qui ditionē patriā diuiserāt: quorū successiones quodā in loco uberius instructi explicabim⁹: nūc hoc dixisse cōtenti, q̄ Albert⁹ ille grādeuus filios genuit Rodolphū atq; Ottonē, ante patrē defunctos. Otto filios non reliquit: Sed Rodolph⁹ Iohānem, qui etiā auū moriēs reliquit, & Iohannem filiū: qui & ipse superstitē fecit p̄auū, relinquēs filios Iohannē, & Albertum: quorū uterq; reliquit prole masculā. Sed mortui sunt & illi, a uo sup̄stite Alberto. Nam per omniū horū tēpora, sustinuit ille solus dignitatem electurę, quā reliquit Rodolpho hui⁹ Alberti filio. Sic monstrāt annales, si non aberrāt: Peruenit autē diu uiuēdo in decrepitā senectā. Iste tamen Albert⁹ tertio Rodulphi pater, hęc tēpora, quę in manib⁹ sunt tetigit aut uicina. Rodolph⁹ reliquit Rodolphū filiū electorē: & ille Wentzlam, de quib⁹ postea Iohānes quoq; tertio reliquit Ericū filiū, & ille Ericū cum Alberto. Multę sunt laudes quoq; huius Alberti: q̄ odio latronum multa fecerit, perpeffusq; sit. Quo sine prole mascula moriēte, Eric⁹ frater, iam sacris p̄dit⁹ ordinib⁹, apostolica fretus disp̄satione uxorē duxit, paternā ditionē gubernauit, & filiū reliquit Ericū. III. patrē Bernhardi, Erici, Alberti, Magni: quorū Bernardus nostrā tetigit etatē, pater Iohānis, nūc superextātis: Cui⁹ fili⁹ Magn⁹ hodie ducatū inferioris Saxonie administrat Electiua dignitas permāsit in linea Rodulphi, cui⁹ successio fuit in principatu superioris Saxonie, in terra de Wittēburgo: Sed ea deficiente, iusto ordine redisset ad proximos agnatos inferioris hui⁹ Saxonie duces: qui detrusi sunt, fauore, & gratia marchionū Misnensiu: q̄ suo loco non tacebit. Sed in uiam, digressi, redeamus.

CA. VI.

Enrici Imperatoris res, nō sine causa Saxonice miscem⁹, q̄ in uiciā hōrū tēporū semper Saxonice genus impauerit: quorū per Imperiū res cōmemorātes, nūc fini p̄pinquantes, relinquere qui restiui sunt sine culpa non possum⁹. Igit̄ agentē Tibure Henricū, nūciū adierunt Friderici Aragonis, Sicilie regis: cum quib⁹ p̄missā apud Genuā fœdera tam cupide cōstituerat: ut affinitatē q̄q; regi Siculo honestissimam ultro obtulerit: actūq; imprimis, ut bellū Fridericus subito uicinis Sicilie Calabris inferēs, classē educeret, quā possit maximā, Pisane & Genuensē cōiungendā: quas Imperator ad se potētissimas nauigare curaret: ipse paulopost Tibure p̄fect⁹ per Sabinos, Umbrosq; Perusiā, & inde Aretium, amicissimā tūc sibi urbē delat⁹, uallis Arni superioris opida & castella, ne mine omnino resistere auso, ui cœpit: Cōfluxerāt em̄ ad eū omnes Gibellini, & Albę partes Florētini, ac ceteri Hetrurie exules: quibus deducētib⁹ edocētib⁹q; bellū illud Imperator gerebat. Ductū est inde ad urbē Florentiā, & castra ad mōtosam illi⁹ partē, nondū muro cinctā, firmata sunt. Erat tñ fossa, & uallo, firmissimis plācis, pluteis, materiaq; spisso urbs tam cōmunita: ut facile a multitudine quę inerat defensaretur. Nam Lucēsēs,

Miniatensesq; & Seneses immisere suppetias, & auxilia. Bononiensibus autē & Ferrariensibus, regis Roberti uenerat equitat⁹. Quare Imperator oppugnatione abstinēs, quā cerneret inefficacē futurā, incubatiōe potiri, & obfidiōe cōstituit: hinc sede sibi ad S. Saluū monasteriū, tertio ab urbe stadio in pretoriū sumpta, uicina opida nullo grauauit onere q̄ ut cōmeat⁹ in castra ferrēt. Ad mēsem inde unū & dimidiū, hyemis aduentu, rerū penuria in castris laborari ceptū: & cum hominū sustētationi necessaria, ingenio, & industria importādi, spes aliqua ostenderēt, nullus alendi iumenta, & equos, in illa sterilitate soli modus apparebat: motis ergo per Nouēbrem castris Imperator, ad Donatianū opidū, uia Senesi, octauo a Florentia milliario cōsedit: & p̄fecti ex Gibellinis extorrib⁹ Florētinis duo, un⁹ ad Scarpariā, alter apud Incisam, attributis Germanorū cohortib⁹ relictī, capta de Florētinis seruauere, & simul urbē incursionib⁹ infestare curarūt. Morat⁹ apud Donatianū mēses duos Imperator, post q̄ sementis faciēde spem omnino p̄terisse, & agrū penit⁹ uastatū uidit, excedēs dixisse fert: Florētinos, uel socioꝝ urbi inclusorū auxilio, satis sufficere indigētē & famis ita cumulādē: ut ante ḡstatis initiū, se qui in deditiōnē recipiat, pariter uocare, & orare cogant. Sed illi alijs armis pugnare statuerūt. VII.

Rofectus Donatiano Imperator, primis ad Boniciū castris puenit: ubi opidū restituit, quod dudū ante Karolus rex exciderat: dumq; hiberna ibi ducit, Seneses, & proximiores sibi Miniatenses, Collensesq; uastatione agrorū, & illatis q̄ncq; in erūpentes cladib⁹, agitauit. Intellexerāt interea Florētini abesse non posse, quin uel fame coacti inimico Imperatori futura ḡstate dederētur: quare petitū se penumero auxilio Robertū regē, cum, ut amicis subueniret, peruincere non potuissent, deditū urbis dominiū, urbē ut cōseruaret impulerūt: nihil in subiectitios cōditionibus acto expressius, q̄ ne exules quouis tēpore, quacuncq; causa & ratione reduceret: nec tñ alia tūc p̄sidia rex immisit Robert⁹, q̄ que a Bononia, ut ostēdim⁹, & Ferrariā aduenerāt: nouo enim bello ipse agitari ceperat: q̄ Fridericus rex Sicilię trāsmissō cum copijs fregit, & capto Reggio tunc intulerat, agentiq; ad Boniciū, Imperator de Friderici in Calabros aduētū & Pisanorū, Genuensiumq; parata, ut iusserat, classe fuit nunciatum. Quare, ut cum Roberto in Neapolitanum regem, a Romano pōtifice instituto, iure ageret, Pisas se contulit: Quam urbem p̄claram, & ut dicebat liberā, Robertū regem, obiectis se purgaturū, edicto adire ter repetito, admonuit. Interea tamen Lucenses, Miniatensesq; tantis affācit cladibus: ut Lucenses, amissis agri opidis, apparuerit eo anno simul cū Florentinis in deditiōnem fuisse uenturos. Acta igitur in hunc modum maxima ḡstatis parte, Imperator per Senensem agrum, ubiq; uastatum, cōtulit se Aretium: Qua in urbe, cum magnis honoribus esset acceptus, Robertum regem priuatum regno pronunciauit: & hinc classē in illum iussit nauigare: inde in Senenses ipse p̄fectus est: cōfusus, dum eam obsideret ciuitatem, Florentia per deditiōnem, Lucasq; potiri. Cum esset uentum ad mōtem apertum Senarum urbi ad tertium, uel circa, lapidem proximum,

& Florētina clade nobilitatū: Imperator incidit in ægitudine, ex qua, ut cōualesceret, medicorū cōsilio balnea adijt Maceratēsia: Quo in loco certior est factus Clemētem Romanū pontificē censuisse, & literis declarasse regno priuare Robertū non potuisse: qui ad loca non tuta fuerit euocat⁹. Cum autē Imperator ea balneorū lotionē min⁹ recreari & cōualescere uideretur, medicis item cōsulentibus, purioris aeris loca petere uoluit, Itūq; est Boncōuentum: quod opidū duodecimo a Senis miliario distās, dum obsidione incipit premere, diē obiit. Signa ueneni in cadauere apparuisse, multi scribunt. Ptolemæus uero Lucensis affirmat ueneno eum perijisse, a predicatorū ordinis fratre, in eucharistia dato: aliusq; addit id Florētinoꝝ procuratione factū: Ipsi fratres multa in purgationē sui fratris cōgesserūt. Hic fuit exitus Imperatoris satis alias fortunati, & qui per Italiā uidebat, si longior uita fuisset, Imperij iura potuisse restituere: Sed arma Florētinoꝝ occulto preualuerunt.

CA. VIII.

Giā cōperta Henrici Imperatoris in Italia morte, Germaniæ principes electores, in duos eque Imperio regnoq; dignos principes uota cōtulerunt, Ludouicū Bauarię, ac Fridericū Austrię duces: Qui copijs de repente cōtractis, prelio cōcurrerunt: in quo cedes utrinq; sed in Australibus maior fuit: Fridericusq; superatus, & captus, in carcerē ibat uictoris. Ludouicus uero ea elatus uictoria, pro rege ilico se gessit, multa disponēs, cōcedensq; que cōfirmatum, coronatūq; decuit Romani pontificis cōsilio, iudicioq; subiicere. Erat autē annus post milletrecētos decimussextus, cum ad Iohānem. XXII. pontificē in Gallias mitteret Ludouicus oratores, electionē nūciantes, poscentesq; Romani pōtificis assensum: quē ille protinus negauit: q; Ludouic⁹ supra impietatē, quā in secum electum, & eodem iure nitentē, cōmiserit, multa peregerit, que nullus regum, nisi Imperatoria dignitate ornatus, consueuisset. Aluit tñ idem Ludouicus Vicecomitū Mediolani tyrannidē: ut tum primū ausi sint palam mores in plebem tyrānicos ostendere. De electione autē huius regis, miraq; quidā recordantur annales, que operepreciū erat posteris ad memoriā cōmendare. Electores principes seculi indignū rati, q; ab ecclesiasticis solis ea potestas expectaretur, non expectatis tribus archiepiscopis electoribus Ludouicū elegerunt: Archiepiscopi autē cōtemptum sui reputantes, nullam esse electionē protestati sunt, de Ludouico sine se peractam. Nam & Rodolphus dux Saxonie, qui elegisse dicerēt, non ad eā pertineret, sed dux inferioris Saxonie Ericus foret aduocādus. Preterea Waldemarum marchionē, non presentē, sed per nūcium dedisse uocem, non in eū, quem ipse uoluerit, Fridericū, sed in eum, quē falso nūcius de suo sensu nominauerit Ludouicū. Ferūt enim submissum a marchione militē, qui cū uideret principes in Ludouicū propensiores, suāq; uocē, quā ex mandato marchionis pro Friderico daret, futurā inanem, studebat & principi suo, & proprijs cōmodis, q; Ludouic⁹ marchioni propior, & cōmoda plura amicus & incōmoda posset inferre maiora inimicus, marchioni: cum & ipse nō nihil exinde cōmodi speraret, si suo posset obsequio, uacillantē principū sen-

tentiam, marchionis sui uoce deducere in optatū. Hęc tum obicere archiepiscopi primę de Ludouico electioni: ipsiq; Fridericū delegerūt. Ferunt marchionē uehemēter exasperatū in militē nūcium suū: q̄ non de domini sui mente, sed propria uoluntate electionē perplexiorē reddidisset: redemptemq; diu carcere macerasse, & demū extinxisse fame, cum pomū in ei⁹ semper aspectū iussisset appendi, sed q̄d tangere non posset: seratoq; carcere sub ultimo uetuisse supplicio, ne ullū cibi gen⁹ uincto immitteret: ut doceat ille poenę suę exemplo, discātq; minores, mandati fines nulla in re preterire. Interim uero Ludouicus satis omnia pro rege gerebat, & si nullum summi pontificis cōsensum, nullam ab archiepiscopo Coloniensi, qui primā Aquisgranī in sua prouincia coronā dare solet, pro suo iure suscipisset consecrationem aut benedictionem.

CA. VIII.

Nuus erat post natum mūdo Christū uicesim⁹ post milletrecensatos, cum Holsatiā gubernaret, inde Iohānes tertius, cognomēto LARGUS, in Wagria, hinc uero Gerhardus Magn⁹ cum fratre Iohāne. Erat alius q̄q; tum Iohānes Gerhardi fili⁹, qui in Stormaria rege potiebat: Hi magnis reb⁹ in Holsatia Danięq; gestis, sua tēpora reddiderūt insignia: Aliquādo quidē adunatis uiribus, cōmune bellū fratruales gerabant: nōnunq; diuisis armis Iohannes cū rege senserat, fratre suo uterino. Sed ista narrātes seponam⁹, cuiq; tempori sua gesta tribuētes. Prima Iohannis expeditio fuit in Daniā: Nam moriēs Ericus rex mādauit proceribus, ne fratrem Christopherū regno suis demeritis exactū, regē ullo modo paterētur: forte ad filios proprios successionē deriuabat. Sed erant inter proceres, qui Christofero studerent. Illi adiuti armis Iohānis Holsatię comitis Christopherū in regnū prouexerūt. Idem Iohannes uicina pacari percipiēs, cum sciret patribus suis multa fuisse ab Lubicēsis incommoda, de ostio Traueng: euocatis eisdē Lubicēsis in uillā Zuzel, trāsēgit cum illis: ut accepta ab eis pecunia, permitteret portū immunem, uil lamq; Trauemūde patere eisdē ascribi, cū iure uadi suo in loco: sineretq; Traueng liberū fluxū: ita ut ius haberēt demoliēdi, si quis in posterū arcē, aut presidio ripā fluminis occupare tentaret: In quā rem accepit quatuor millia monetę Lubicēsis marcharū. Erat iste comitate, & humanitate, plurimum cōspiciuus, ut cognomē LARGI reportaret. Nam uni ciuiū, non pro magno in se merito donauit gurgustiū pisciū: in quo multi per uniuersum annum efoces capiūtur. Gerhardus aut, quē Magnū dixere, accepta cōiuge filia Iohānis ducis Saxonię, primordia militię eidem socero suo impendit efficaciter. Nam cum quererēt idem Iohānes, q̄ frater Ericus iniqua in se partitione patriā ditionē diuiserit, erecta arce ad terminos Saxonię cōpulit Ericū, ut Alberto Iohānis filio, sororio suo, aliquot relinqueret prędia, uillas, & agrorū iura, in sortem suā. Iohānes breuī concessit in fata, prouenitq; Alberto sororio Gerhardi principatus. Sed uigebat adhuc in corde Iohannis Wagrię comitis mors Adolphi, fratris sui consanguinei, quam Gerharo imputabat: Vnde factū est, ut idem Iohannes, quadam exuscitata cōtrouersia, euocaret Adolphum comitē ultra Albim in comi-

tatu de Scowēborg agentē: ut uindictā sumeret de Gerhardo, & Iohāne fratre eius. Venit Adolph⁹ expedito suorū agmine, ultur⁹ fratruelis Adolphi necē. Gerhardus non ignar⁹ trāsitus ei⁹, cauit in primis, ne agmina sua iungeret armis Iohānis: Quo factū est, ut quā potuit expedita militari manu, euocauit de Wilstria, deq; palustribus eius rusticā multitudinē, expectans uenientē Adolphū in Bramstede. Et cum p̄pinquare cerneret expedito suorū ordine Adolphū, occurrit illi in apertis ad eū uicū campis: colatiscq; armis, diu steterūt pertinaciter obnixi. Sed inclinauit fortuna Gerardo: ut celsis, captiscq; plurimis, fugaret Adolphū. Ille sub pontē elabit, absconfus ut sperabat: sed inde extrahit. Centū & uiginti illo capti p̄lio feruntur: qui omnes se suo luerēt ere. Hęc prima Gerardi in Holsatia uictoria, in die Decollationis Baptiste, anno decimoseptimo post millescentos. Thietmarsī illa tēpestate studuere Iohāni, cui suppetias in Gerhardum, & Iohānem fratrem eius, ferebāt. Illi agmine facto, de sua terra obuias parrochias, Scheneuelde, Nortorpe, Nyemūster, igne, & ferro fedauerunt: & Kilonē usq; peruenerūt. Iam superato equestri agmine, usui non uidebātur pedestres copię: Onerosi autē facti ciuibus, per ingenū opido dimisso, iubentur ire ad predā, per aliā regionē reuersuri in patriā. Trāsierunt per districtū Bornehouede: in qua uilla, cum reperissent ex illis nōnulli recens excoctū in dolio liquorē (ceruisiā uocant) illi pro balneo per insolentiā sunt abusi: & trāsito riuo Bunling, in merica pernoctarūt. Sciēs Gerhardus, primo diluculo iussit omnes suos ramū p̄ se ferre uirētē, ne accedere uiderentur: immo, ut tardius cōspicerentur, latitātes in spetie nemoris, ut imparatos occuparent: processit stratagemā, & nihil opinantibus Thiemarkis superuenere Holsati: & celsis ad quingētos, alios in riuum mergi coggerūt. Ea uictoria parata est Gerardo, die Alexij, anno p̄notato. Nec longū temp⁹ in medio, cum necdū exaturatus ultione in Thietmarsos Gerhardus, arma undecūq; cōtraxit: de diocesi Bremēsi, deq; Magnopoli: cuius princeps ipse aderat Henricus, de Wunstorp, deq; Gutzkow comites. Inerant arma Iohannis ducis Saxonie socii Gerardi, & comes ipse de Rupin: multi quoq; nobiles insignes numero quatuordecim: Gerhardus ipse cū fratre Iohanne in his erat: in uigilia Natiuitatis Marię Thietmarsia sunt ingressi, per uiam Suderhāme, perq; uadū Hemmingstede: totuscq; puenit exercit⁹ in paludē Norderstrand, ad cor Thietmarsie: Ibi primum adunati Thietmarsī, aciem opposuere ueniētibus, his hostibus cessere, primo p̄lio: celsicq; sunt ex illis milleseptingēti uiri: fugientes ecclesiā in Oldenworden apprehēderunt: eamq; in morē castelli, ut poterāt, cōmunierūt: Et cum ignē iniicere pararēt hostes, Thietmarsī deditiōnē obtulerūt: subditos se Gerardo fore in reliquū pollicent. Ille uersutiā gentis uerit⁹, nec fidē habēs uerbis, iussit propi⁹ ignē admoueri: Vbi iam stillāte plumbeo tecto periculū senserāt, extrema experturi, turmatim prouunt (est ubi dat uires nimius timor) obsidentes inuadunt. Aderant etiam aliunde Thietmarsī de latibulis prodeūtes, & iam animū resumētes impugnauere hostes: interceptoscq; ad internecionem deleuerūt. Solus

Gerhardus comes, & Henricus de Magnopoli princeps: qui ad signa pro more militie agmen tenuerunt, superstites fuere cum suis: Omnis reliqua nobilitas, cum copijs tantis, ad numerum duorum milliū intercudit. Gerhardus & Henricus Magnopolensis, cum suo agmine repedarunt tristes. Annus erat uicesimus, & ut alij addunt, secundus, post milletrecetos, cum ea Holsatorum in Thietmarsia fieret ruina.

CA. X.

Bierat per ea tempora Ericus Sleswici dux relicto filio Waldemaro, matre nato Gerhardi germana: Qua de re Christopherus rex, quod multi ante eum reges tentauere ducatum adunare querens corone, specie administrationis pro paruulo, arces ducatus cepit possidere: & ceteris quidem iam in manu regis collocatis, sola Gottorp arx munitissima restabat. Gerhardus comes pro nepote arma sumens, eam tueri aggreditur: Obsedit rex magna suorum manu arcem memoratam. In equino mōte (Hesterberg uocant) castra locauit. Gerhardus undecumque contracta auxilia duxit in regem, obsidionem satagens soluere. Solebat ille pugnaturus imaginem sacratissime uirginis collo appensam, circumferre in omnia pericula: Quod ne cui nouum uideatur: Tradunt Romani scriptores Scyllam dictatorem gestasse semper in prelio statunculam Iouis, aut Apollinis: quam periculoso prelio uictor exosculans ait: Pene ego tecum, & tu mecum cōcidisses Iupiter. Gerhardus igitur hanc imaginem deuotus semper uirgini gestans, ter fertur cecinisse: Nos hac die tibi gregatos serua uirgo. Alteram tum in prelio manum imagini ferunt decisam: quam nullus denuo poterat aptare artifex: hodieque monstrant uirguncule in Itzeho, memoratam uirginis statunculam. Exterior tum Holsatorum habitus, quem paludimenti loco preferebant, in omni exercitu candidus erat: quod de longinquo Dani prospicientes, irrisione militari notarunt mulieres in se ducere per contemptum asserentes. Tum quidam ex ministris Holsatus genere, Danis, ut sit, militans: Si bene inquit noui Holsatos, sentiemus non esse foeminas, que properant: uideo collucere inter candidas uestes arma fulgentia. Conserunt acriter prelio manus: & ubi caelis utrinque plurimis pertinaciter stabant acies in inuicem, Holsati sublato clamore personant: Fugunt, fugunt Dani, sic formidinem incussuri postremis, & profecerunt: Nam fictam fugam in ueram concepta formidine uerterunt: Solutaque est obsidio in die illa, Eam uero arcem dux Waldemarus auunculo Gerharδο ex illa die pmisit in pignus, pro impensis quas absumpsit expeditio proxima: Simul ut inde tueretur ducatum pro uiribus. Cum autem Christopherus rex omnium suorum in se odia prouocasset in regno: ita ut eijcere illum conaretur auertissetque a se fratrem uterinum Iohannem Wagrie comitem: Danorum proceres in regem prouocauere comites Holsatie: qui expeditione instituta, primam Fionie insulam apprehenderunt: arcem eius Nuborg oppugnantes, breui expugnabant. Rex autem cernens intus & foris omnia in se ardere conflandum: magno ere sumpto nauigauit in Germaniam: & Rostockium applicans, principibus Wadalię tunc, ut nunc, parentem, cum principibus Magnopolensibus egit: ut conducto exercitu in Daniam armis reduceret. Arma uic classem, & redijt in regnum. Sed tanta fuit conspiratum manus, ut nihil pro-

ficeret: iterumque armis eiectus est. Tum Daniæ proceres cōmunicato cum Holsatiæ comitibus cōsilio, Waldemarū Sleswici ducē, puerū duodēnem regem creauerunt. Is nouus rex, habito in Fionia regni cōuentu, Gerhardum comitē auūculum suū creauit pro se ducem Sleswici: Iohanni comiti permisit Lalādiam, Falstria, & Cimbriā, insulas minores in regno tres. Gerhardus in arce Lalandiæ Werdingborg, militē quendā reperit Germanum: quā arcē solutis quatuor marcharū millib⁹ de manu illi⁹ recepit & donec solueret summā memoratā, in pign⁹ tradidit arcem Zegeberg: unde tamē capta breui post tēpore eadem arce, per nocturnas insidias est eiectus: Pertinet enim ad districtū Wagriæ, quā gubernabat paterna successione Iohannes comes antedictus.

CA. XI.

Idem comites Iohānes & Gerhardus, ubi unū sensere: iunctis armis, regē Daniæ Christopherū Iohānis, ut diximus, uterinū fratrem, eo perpulerūt: ut Lubicā descendēs, cum eisdem per interpositos amicos transigeret, utque illi acceptis octuaginta millibus argenti marchis, regnū illi permitterent incolumē, & pro uirib⁹ illi assisterēt in rebelles: reddentes terras cum arcibus, quas tenerent: utque Waldemar⁹ iunior, quē regē creauere uoluntate Gerhardi, ex cui⁹ arbitrio adulescēs torpenderet, in ducātū rediret. Arbitrat⁹ rex, si comitū illi accederent, Danorumque decederēt partibus arma, facile se obuiaturū aduersantib⁹. Et quā argentū, quod ex formula, promptū appēderet non erat, dedit comitibus pignus pro eo Syluā Danicā, cum parrochijs octo, non cōtemnēdis, quoad numeratū solueret: Quibus ex sentētia cōstitutis, regem comites reducere in arcē Werdingborg: Qui autē ex proceribus cōtraria sentiebāt, regem in arce circūsedere. Sed tum fuit ea potētia rex, cum sibi comites deuinxisset, ut facile Danis superior esset. Lutix tamen proceres indigne, quod gerebatur, ferentes, & regi, & duci suo, simul & comitibus ausi rebellare, arcem Gottorpe iterum obsidione cinxere. Aberat per id tempus Gerhardus comes: Sed Iohannes cōtractis, quę poterat, armis, properat obsidionem soluere: inuadit obsidētes, & magno prelio uictor, nongentos ex his capit, multos prosternit: ceteros uertit in fugā. Christopherus deinde rex uir inquieti animi, iam fratri suo Iohāni per fœdera iunctus renouata, pro nihilo duxit Gerhardū aduersantē sustinere. Igitur magno iterū exercitū cōscripto in Waldemarū Sleswici ducē mouēs, arcem Gottorpe quę sola oculos eius offendit, quę clauis uideretur in Holsatiam, cōstituit expugnare: quod ut promptius fieret, in grādī uallo (Danicū opus uocāt) in cōspectu arcis memoratę, cohortes, quāntis opus uidebatur, cōstituit: ut aditum obseruarent, ne Holsari transgressi soluerent obsidionē, quam instituerat. Non potuit ignorare tantā Gerhardus molitionē: Ille quoque emissis ad amicos nūcijs ultra Albim nobiles, in diocesim Bremensem, perque Westphaliā, usque ad Renū, & a domo de Brunckhorst, quā materna stirpe tangebat, arma cōtraxit auxiliaria. Cōuenere omnes in Reyndeshorg, & priusque educerētur, interposita mora, sumptus non mediocres in opido fecere adueng: iam educendi erant, nec tamē ciues egredi sinebant, nisi greperose

Iuto. Comes rerū ignar⁹, aut q̄ fideret illos sequuturos, facile ciuib⁹ quie
 tatis, egredit⁹ cum suis. Aduenē ut iura & fidē hospitij non uiolarēt, cum
 Burchardo de Itzehude milite, qui comitis nomine forenses introduxit
 cum Gerhardus, quod pro ipsis promptū solueret non haberet, in opido
 remāserē. Burchardus is erat, cui signa in acie precipua erāt cōmendāda.
 Quid faceret comes? Hostes perurgebāt: sine dispendio famē cedere non
 poterat. Equites erāt cum comite quadringēti, aduersus duplo maiorē nu
 merum: Sed initū certamē magnis animis: Satis uidebatur tantā hostium
 manum sustinere, nec uinci: Vberi⁹ aliquid fortuna comiti cōtulit: Etiam
 uicere pauci multos: & peracta multorū strage, rex fugā iniit. Et quia in
 Sleswicū declinare non poterat, q̄ hostes media tenerent, Kilonem uersus
 iter instituit ad Iohānē: qui tum agmina sua preparata tenebat in Tode
 slo, ibi oppositur⁹ se his q̄s uenire Gerharo ab ea parte cognouisset: nec
 prospexit tam celerē inclinationē fortunē. Interim Burchardus capitane
 us p̄fatus, audiēs esse cōgressos, sed exitum nesciēs, permittētib⁹ ciuib⁹,
 cum aliquātis egressus est, ut quid factū sit auscultaret: Peruenit in locum
 Sestede: & iam noctu equites accelerare audit: Vbi propius uenit Danos
 intelligit: & hostiliter incurrēs, facile paucos exterruit: Omnes ilico capit,
 in quibus rex erat Christopher⁹: Et nulla interposita mora, cum captiuus
 Gottorp cōtendit: perueniēsq̄, portas pulsat importun⁹. Prior comes, de
 stratu suo, quā uulnerat⁹ exurgit: nec enim curę, nec uulnera, quietē per
 mittunt, magni aliquid in nūcio nocturno, ut erat, interpretat⁹. Quid est
 inquit: quis pulsat fores? Agnoscens miles uocē comitis proclamat: ecce
 domine grauius uulneratus, & insuper captus sum quid spei p̄fers? Cui
 comes: Serua breuē patientiā (agnouit enim & ille uocē loquētis militis)
 multos dei miseratione teneo captiuos: celeriter redimeris. Et ille secū, ma
 gno inquit tuo commodo molliter respondisti. Tum alatiore uoce miles:
 Maioris & foelicioris rei tibi nūcius aduenio: Ecce affero captū regē Da
 norum: Surge, laxētur portę, ut asseruēt. Nihil moratus comes iubet ape
 riri. Regē captiuū pro fortuna salutat: iubet curatq̄ custodiri diligētius.
 Non sum ignarus apud alios referri, regem non captum, sed bello profu
 gum uenisse Kilonē: Sed tñ hic erat rerū exitus: ut Iohānes comes, regis
 frater uterinus, interposita opera, captiuos omnes, data in possessionē Ger
 hardo Fionia, & aliquot arcib⁹, captiuitate laxauit. Dani interim, iniquo
 ferentes animo, tantam in se Hofsatorū insolentiā, quotq̄t repererūt in opi
 do Lūden, facto impetu, omnes peremerūt: Arcē Helsingborg, quā Ger
 hardus tenebat obsidētes capiūt, & deinde alios, quotq̄t ille de manu re
 gis tenuit, pulsus custodib⁹ recipiūt. Sed cū per propinqua tēpora rex Chri
 stopherus excederet reb⁹ humanis, relictis filijs Ottone & Wademaro:
 Ottoni natu maiori, cū Gerhard⁹ comes in Iutia ad uicinia Wiburgi col
 lata manu congregeret, comesq̄ Hofsatorū, prosperante fortuna, superior
 esset, multis in medio cæsis, Ottonem regis filium capit: captumq̄ secum
 duxit in Hofsatiam, & eum in Zegeberge arce munitissima, per uiros fi
 dillimos custodiri iussit.

Nil propicia fortuna perpetuū, immo ne diuturnū: Inuidisse for-
 nis uiri prosperis successib⁹ fata credideris. Gerhardus cū recupe-
 rande in Dania, presertim ditionis sue gratia, exercitū haberet ex-
 longinquis cōductū (Ghunshower tum dixere, q̄ breui admodū habitu
 ad omnē rem expediti uiderētur) eum ducēs per Lutiā, uictor ubiq̄, & un-
 diq̄ redibat: nec erat, qui aciē auderet obijcere: Omnia iam aduſq̄ Ran-
 dershusen subdita tenebat. Erat miles his in locis, uir potens, & locuples,
 iam tamē cum ceteris in ditionē cōcedens comitis ubiq̄ uictoris: Negels-
 Iepsen Dani, nostri Nicolaū Jacobi dixere. Is cum irā & indignationē in
 comitē iam dñm suū collegisset: siue fortunę uiri inuidēs: siue patrię liber-
 tati studēs, noctu cum satellitibus opidū ingressus, comitem in strato suo
 quiescentē opprimit, & euadit: Meror & luctus, cum diesceret, in exercitu
 incōsolabilis: attamē filij, quos tres reliquerat, Henric⁹, Nicola⁹, Iohānes:
 ut uiros decebat, luctū in ultione cōstituerūt: peractisq̄ solennib⁹ funeris
 in Itzeho tumulādum misere. Hoc uero monasteriū Gerhardus, Adolphi
 religiosi filius, ante situm inter Albim & Storā in palustribus Wilſtrię
 in uilla Vlete, in eū transtulit locum: in quo prioribus annis inexpugnabi-
 le erat Holsatorū presidium. Quo in loco primus ille Gerhard⁹ sepulturam
 accepit: & post eū filij eius Henricus, & nepos iste Gerhardus Magnus:
 Nicolaus quoq̄ filius eius ibi uitam finiēs, ad patrē tumulāt: & Hēricus
 frater, cognomēto Ferreus. Gerhardus dux prim⁹ ex hoc genere Sleswici
 & Albertus, Henricusq̄ eius fratres, insuper Henricus, Gerhardus, Adol-
 phus duces, Gerhardi ducis filij, hoc loco tumulati, expectāt nouissimam
 tubam. Hartwicus de Reuentlow, qui manus iniēcit comiti Adolpho in
 Zegeberg, limina petijt apostolorū, pœnitentiā accipiēs, omnia sua in ma-
 nus pauperum tradere iussus. Fertur refectoriū subt⁹, & dormitoriū de-
 super, extruxisse: Adiecitq̄ Nicolaus comes multa huic loco donaria. In
 Reyneuelde aut monasterio Cisterciensiu cōditi sunt, tres illi de Wagria
 Iohannes, cum fratribus, & filijs. Ceterum in Hāburgo in maiori ecclesia
 duo nouissimi Adolphi, cum aliquot fratribus. Ille aut primus Adolph⁹,
 qui dono prim⁹ accepit terrā a duce tum Saxonie Ludero: quia ei⁹ tēpo-
 rib⁹ in omni ea terra nulla erat solēnis, preter Hāburgēsem, ecclesia, nullū
 adhuc usq̄ monasteriū, in Hāburgo credit⁹ terrę cōmendat⁹. Nā filij ei⁹ se-
 cūdus Adolph⁹ relat⁹ est a Demyndā: ut suo loco dixim⁹: Terti⁹
 uero defunct⁹ in dominio suo Scowēborg: Quart⁹ in ordine Minorū se-
 pulturā promeruit, inter fratres suos in Kilone, a se fundato monasterio.
 Libuit sepulchra scrutari nobiliū uiroꝝ ad perpetuā memoriā. XIII.

Henric⁹ & Nicola⁹ comites cęsi Gerhardi filij, in ultionē patris iu-
 sto exarsere dolore. Nam Henricus accepta parte copiarū nauis
 gauit in Zelandiā: Nicola⁹ psequit⁹ reliqua belli in Lutiā. Sed cū
 cōpertum haberēt parricidā illū in Scaldingborg, cum magna manu cō-
 sidere, in eam arcem primū ducentes, feruentissime oppugnauerūt: & qm̄
 nihil inuiū fortibus, etiam expugnauerūt: Duo millia inibi Danorū cęsa
 feruntur: Extractus de medio insignis parricida, non uulgarī mortis gene-

re dignus mori, quadripartitus totidē rotis dñi sui, & cui sacramentis erat obnoxius, proditor & maſtator imponitur, coruos paſtur^o: Si Hoſſatorū primores eius facti cōſcīj fuere, in obscuro manſit: Sed tamē cōpertū erat magnam illuſtris uiri fortunā inuidia non caruiſſe: Ingentē eius ſpiritum multī admirati, ſepe rogarūt: Vnde tam multis diu cumulata ſolueret ſtipendia: Reſpondit: Victores ſe in Thietmarſiā miſſurum: ubi ſi res ex ſententia procederet, prēdis locupletati, inde ſibi ſtipendia deſumerēt: Sin cederentur, nihil eſſe opus ſtipendijs. Sed tamē is erat exitus multorū, ut uacui redirent, & inanes, nihil pręter arma portātes. Henricus autē in Zelandiā proſperat^o, opida, quę facile fuit, utpote immunita, occupare: arces etiā aliquot obtinuit: & iuxta ritum terrę impositis capitaneis, cęteri rure degūt, affuturi ubi op^o eſt: Cum interim exorta ruri inter Danos & Hoſſatos (ut facile fit inter . . .ilitātes) contentione ex cauſis leuiſſimis, quidam ex primoribus Danorū multis charus opprimēt ab Hoſſatis: Ea re breui per longinquū diuulgata, cōclamatur ad arma: Execratur omne nomen Hoſſatorū, & ceſſi ſunt, tumultu multitudinis exorto, trecēti una nocte uiri: Quę res exterruit multos, ita, ut Henricus quoq; comes impositis oportuno loco pręſidijs ipſe abiret. Erat autē annus poſt milleſeculos quadrageſimū ſecundus.

CA. XIII.

Vdouicus interim Bauarus Romanum adminiſtrabat regnum, nec ullis potuit cōditionibus placari, ut emulū a ſe captū Fridericum, ducē Auſtrię captiuitate ſineret laxari. Nulla eum magnitudo promiſſiſſis permouit: nulla ꝑſuit amicorū interuentio: omnia fruſtra pertētata euanuere. Vbi iam multis fruſtra conātibus nihil potuit effici, ipſi inter ſe principes ſoli cōuenere: ut Frideric^o interpoſito iuramento de nunq̄ reſiliendo, omne ius ſibi cōpetens permetteret Ludouico, libere cedens & renūcians. Literis interueniētibus, omnia roborant: Non mirum q̄ his uſus ſit Fridericus cōditionibus ad ſui laxationē: ſed mirū q̄ his ad ſui ſecuritātē credidit Ludouicus. Duxit interea cōiugē idem Ludouicus rex filiā comitis Hollandię, nuptijs Colonię celebratis. Interim papa excitato rege Neapolitano Roberto, exercitū miſere in Mediolanū Imperio detrahēdum: Sed egreſſi ciues male mulctauerē ueniētes: ut nemo ſe gauderet aduentāſſe. Interim pōtifex Iohānes, ſolenni^o inſtitutis proceſſib^o, Ludouicū regno pellere anniſus eſt: Ludouicus ad appellationē cōuolauit: quam inſigniter cōceptā ubiq; ſecit publicari. Nos inquit, Ludouicus Romanorū rex proponim^o aduerſus Iohānem, qui ſe dicit eſſe papam, q̄ Chriſti teſtamētum de pace male exequitur, publicā Chriſtianitatis pacem perturbās: nec reminſcitur a ſancto Conſtātino id, quicquid nūc habet honoris, latitāti Silueſtro permiſſum: male gratus Romano Imperio, unde deſumpſit omnē, quo nūc abutitur, ſplendorē: Et reliqua in hūc modum plurima, quę proſequi, & longū eſſet: nec omnino poſteritatis oculis ſubiicere prouidū, unde ſcandala puſillorū orirent. Iohānes interea comes Hoſſatię in Wagria luſtantē cum Danis Gerhardū cum filijs, deſerendū putauit, & terrę ſuę cōponendæ induſtrius inſtabat. Cōſyderauit ab arce

Linow in primordijs inferioris Saxoniae sitae: quae semel ac iterum euerfa in-
 staurat, multa, puenire latrocinia, p publica itinera mercatorib⁹ intra pre-
 claras urbes Lubicam, Haburgum ac Luneburgum, indigne, ut debuit, perfe-
 res, arcem firmavit in loco Tritto we, non longe a Bilena fluuio defluente, limi-
 temque faciente utriusque ditioni, Saxoniae, ac Holsatiae. Locus in quo fundatur,
 iuris erat religiosorum in Reynfelde: sed comes, compensatione facta, monaste-
 rio tantumdem alibi repondit, ascribens de suo uillas Arnsselde & Wol-
 dehome iuribus monasterij memorati: & tamen malum ferunt esse loci fatum,
 geniūque pessimum: ut nihil ibi gignat membris omnibus incolume, ab homi-
 ne usque ad cicures bestias. Hic Iohannes fortunatus & locuples, cum terram
 suam pacatam haberet, nulli se deinceps uoluit immiscere bello: Sedit, &
 aspexit conflictus patrueliū suorum: ipse paci nullam rem duxit preponendam.
 Reliquit autem filium Adolphum, in quo, ut suo dicitur loco, linea eius successi-
 onis penitus defecit.

CA. XV.

Vdouicus interea Romanorum rex uocatus uenit in Italiam, exci-
 piturque pbenigne ab Gibellinis, qui partes fouerent Imperij, per-
 uenitque in urbem Romam, excipientibus eum proceribus Romanis, so-
 lenni apparatu. Habebant autem primores Romani magistratum, quem appella-
 uere Vicariatum, quem tum Stephanus Columna gerebat. Is a clero & popu-
 lo interpellatus, coronam Ludouico dedit imperialē: Qua ille percepta, cum
 aliquodiu girationes uertiginosas Italarum in suis partialitatibus ridens conspe-
 xisset: in Germaniam reuertitur: Cōuentumque regni cōuocato p magnifico in
 Frackfordiam, ad quem etiam uocauerat reges Imperio non parētes: uenerat
 rex Angliae Imperio nihil debens. Aderat rex Bohemiae Iohannes, Henrici
 septimi filius, ceterique regni tam spirituales, quam seculares principes. Ibi cōsti-
 tuta sunt multa, quae ex dignitate Imperij tum sunt uisa: Inter alia uero, quod
 electus a principibus, aut a maiore, aut saniore parte, administrationem habe-
 at, citra assensum pontificis: nam ea, quae praeter haec introducta sunt, nec diu-
 no iure, nec ulla patrum ordinatione, sed blanda quorundam assentatione, &
 Romanorum spontanea ingestione pontificum, puenerint: Electus insinuetur
 Romano pontifici, quod sit princeps catholicus, iustus, Imperio dignus, peti-
 turque coronatio: quae (nisi obstiterit manifesta causa) si negatur, sumat cō-
 secratio, a quouis catholico pontifice: Nam omnes illae solennitates per ec-
 clesiam introductae fuerunt. Quis enim Romanus pontifex cōsecrauit Con-
 stantinopolitanos Imperatores: & quis ante Karolum multos Christianos
 Caesares: & ante Costantinum Ethnicos quis sacrauit Imperatores: Deinde
 ordinatum est quod Imperator praestabit pontifici & ecclesiae defensionis de-
 uotionis, & humilitatis, non fidelitatis, homagij, aut subiectionis iuramen-
 tum: quia temporalis dominij papa Imperatori nihil tribuit: immo eccle-
 sia sumpsit omnia illa ab Imperio. Gladius enim uterque nihil habet cōmu-
 ne, cum alter animam, alter solum corpus cōficiat. Ibi quoque decreto firmatum
 est quod uacantis Imperij administrationem pontifex habeat, nulla scriptura,
 nulla ratio, sed sola usurpatio introduxit. Haec tum principibus in coetum Im-
 perij congregatis uisa fuere in rem Christianam obseruanda. Sed luit Ger-

mania pœnas diuisionis suę: quę si unũ sentiret, pareretq; suo capiti, quomodo in Angliã, & Frãcia principes regi, recte illi omnia procederēt: nũc uero experitur, quod uerbo Veritatis discere, & cauere debuit: Omne regnum in se diuisum, desolabitur.

CA. XVI.

Um per hæc tempora Ludouicus Brãdenburgēsis marchio Ludouici Imperatoris filius: iam enim (quod in Wandalia dixim⁹) feudum redibat ad Imperium, Lubicã uenisset, adierũt eũ comites Holfatię Iohãnes & Henricus, ostendētes Danici regni longã diuturnamq; tumultuationē: expedire ut aliqñ cõpositis rebus, ad trãquillitatē redigatur. Nam filij Magni Gerhardi, dum antehac mortē patris sui magnifice ulciscerent, factũ est plurimo labore, ut omnia regni negocia fierēt perplexissima. Audiuit marchio perbenigne, quę a comitibus dicerētur: effecitq; ut Waldemar⁹ Sleswici dux, cum comitib⁹ memoratis anniteretur: quo ea res, cõpetentibus ad pacē cõditionibus, ad effectũ perueniret. Polliciti operas comites regē Waldemarũ in regnũ reduxerũt. Dux Sleswici germanã illi sororē suam coniugem dedit: ut omnis de medio fieret memoria simultatis. Erat tum annus quadragesimus primus post millescentos. Waldemarus autē dux male gratus comitibus, qui rei componendę studuerunt, bellum illis cœpit intentare: quibus esset Henrici & Nicolai cõsobrinus, natus sorore patris amborũ. Illi autē arma uertunt ad insidias, obseruantes tēpora uenationis, cui⁹ erat ille studiosissim⁹, quod non ignorabant: captũq; in uenatione perducũt in Fioniã: quę adhuc in manibus erat Holfatorũ, biēnioq; tentũ, grãdi ere luere suam captiuitatē coggerũt. Magnę uero, & multę tum fuere in regno turbationes, a capite q̄ maxime subortę. Ludouic⁹ marchio, Ludouici ut dixim⁹, Imperatoris filius, cum primã Danorũ regis filiã cõiugem morte amisisset, de secũdis nuptiis cogitauit. Erat Margareta Stirię ducis unica filia, iam nupta Wentzlaio Iohannis regis Bohœmię filio, puella insigni facie quę maritũ suum ad uota nuptiarum accusauit impotentē: secretiusq; literis egit apud Imperatorem Ludouicũ: ut marito subducta eunucho, eius traderetur filio cõiunx, etiã ecclesię iudicio, q̄ mater esse uellet, diuortiãda. Placuit Imperatori puellę nobilis & diuitis, quę dotem afferret ducatũ, in filiũ eius propensio. Sed filius ubi intellexit rem non probauit: raptu sibi coniugē querere non esse Christiani principis. Verũ stimulatē patre, cũ etiã iurisperiti rem licitã dicerēt, cõsensit: & puellã rapuit uolentē. Nã repugnãte marito aliter fieri nō potuit: ut ecclesię iudicio apud illũ manēs, diuortio abiungeret. Ad tam atrox facin⁹ uindicãdũ, omnis Bohœmia, Vngariãq; & Frãcia cõmouentur: bellum ingens cõflatur: producuntur acies ob raptam puellam: Troiani belli renouãtur initia: Confligitur acerrime: sed Ludouicus non inferior discessit. Is tamē erat belli exitus: ut Wentzlaus sibi cohabitare foemina dimitteret: quibus papa multis literis foemineã procacitatem arguerit: utpote, qui Imperatoris domui semper aduersaret. Tenuit Margareta Ludouicus: Sed tñ non facile obliuiscitur iniuriam Wentzlaus. Nam longe post prouectus ad Imperium, marchioni excitauit aduersarium: quod suo

loco in Wandalia commemorabitur.

CA. XVII.

Olfati iam in regno Danię multis laboribus, & ut putabant, benemeritis pacē sperabāt: sed urebat Danorū oculos cernere in regno Theutonicos, qui arces & opida possiderēt alienigenę. Arcem Callingborg inter alias Henrici comitis fideles tenuerunt. Rex Waldemarus, iam a comite reductus, facit qđ solet mus in pera: Obsedit arcē memoratā & oppugnat. Superuenit Hēric^o manū ducēs expeditam: obsidētes inuadit, sternit, capit, fugat, perinde soluens obsidionē, captos secū perducit in Holsatiā, magno ere laxādos captiuitate. Sed incessit tum comitibus, Nicolao, atq; Hērico fratribus, cōtrouersia grauis ad uicinas urbes Lubicā atq; Hamburgū, qđ mercatores quererent latrocinia multa fieri, nō sine intelligētia, & dissimulatione, siue cōniuētia militariū uicinorū. Et qm̄ res per occultos fauores agerēt, omnes insimulati, innocentia suam ut poterāt, detexere, uerbisq; ppugnauere: Videbant & comites pro suis zelare militaribus, & rem obscurā, in deteriora, ut fieri par est, conati sunt inflectere. Quid multa? Comites ipsi dum suorū tuent honorē, de occulto facinorosorū fauore insimulant. Res ad apertā indignationē processit: & uidebatur de proximo imminere militaris in aduersos expeditio. Iohānes comes Wagrię, pacis zelator, rem sub neutralitate passus est abire, nulli se parti immiscēs. Orāt ciuitates, permitti sibi opidū Zegeberge: ut inde rebellium, & uiolentorū gressus obseruent. Permittit Iohannes: Ducentos cū armis equos ambę urbes hoc opido cōstituerūt. Vt autē facile annueret Iohānes comes rem fratruelib^o aduersam, effecit arcis eiusdē prefect^o, sua perinde cōmoda procurās. Fortaliū ille erexit ad uada (locum uocāt Ton Steghen) unde in reliquū temp^o, donec subuerteret, multa, pcurata & defensa sunt latrocinia. Sciebat ille urbiū gubernatores eā instructionē non passuros, si non eius tum opera indigerēt. Procurrebāt ergo de Zegeberge urbiū satellites, & fatigabāt Holsatos male suspectos. Hēric^o comes, uir acris ingenij, impatiēter tulit tantā ciuiū in Holsatia uiolentiā: interpellat fratruelē suū Iohānem. Qñquidem, inquit, ciuibus pmiseris tantam in nostros facultatē, patere, ut nos qđ tua paulisper utamur cōniuētia. Ille se cunctis rebus indifferentē respōdebat. Verūtamen, inquit, mallem ad omnes pacē uidere. Hac permissione fret^o Henric^o, usus etiā fauore opidanorū, nocte ingredi opidū memoratū: ducentos equos abducit, capitq; satelites, & ciues, quos reperit negotio intentos, inq; sua perducēs claustra, usq; ad redemptionē plenariā emūgit ere.

XVIII.

Ed hoc bellū latius qđ sperabat serpit. Nam Lubicēses querimoniam detulerūt Imperatori Ludouico, & marchioni eius filio, itēdem Ludouico, super nominib^o Henrici, & Nicolai: qđ non solum receptatores, sed etiā defensores uiderent eorū, qui publicis uiuerēt latrocinij. Imperator permisit eam rem filio curandam, propius intuenti omnia de suo. Is immisit Lubicensibus militē quendā, in armis strenuum, Fridericum de Locken, ducentis cinctū equitibus: qui marescallus Imperij tueretur ciues memoratos, & uindictā faceret in aduersantes. Hunc se

E iij

quuti ductorē ambarū urbiū ciues, Holsatiā peruagātur, ubiq; sequentes: nec erat qui obuiā prodiret. Ad Danicā usq; syluā progressi, quę adhuc pignoris iure parebat comitibus: ingenti pręda undecūq; aceruata Lubicam redibat miles cum his quos ductabat. Magnus interea Suecię rex, q̄ crebrius uteretur opera Henrici comitis Holsatię, in bello cōmonitus ab eodem Hērico, mercatores Lubicenses in regno suo diuersantes, rebus & corporib⁹ iussit detineri. Ciues in urbe sua uicē reddidere Suecis, inibi negotiātibus, & merces suas uersantib⁹, & equata uidebātur utrinq; incommoda, Frideric⁹ miles memorat⁹ a ciuib⁹ doctus, esse magnū rerum gerendarum in Scania pondus piscaturę tēpore, eo nauigās cum expeditis: q̄ multi e Suecia eo piscarētur, posse arbitratur cōpensationē fieri ad eos, qui in Suecia detinerent. Cum esset magna suorū atq; ciuiū manu cinctus facile superior erat inermibus: Congressus prelio conglobatis, Holsatis, Danis, Suecis, omnes cœpit, Lubicā in uincula premisit asseruandos: ipse sequut⁹ cum copijs uictoricib⁹: Satis illum magnifice remuneratū pro labore & fide, in sua remisert. Inde cum rebus finis nullus esset. Imperator pro se Gunterum de Zwartzenborg comitē: & marchio, Hēningum de Buch militē, misere Lubicam cum mandatis: ut rebus primū intenderent, per equas cōditiones pacādas: alioqui armis ciues tutarent. Vbi uenere parato in urbē Lubicā agmine, primū leges pacis pertentādas putauere: Id infrunita plebis multitudo & uulgus promiscuū interpretat pro suo more in fauorē fieri nobilitatis: Nam arma potius expectabat ea coluuiēs, exterminādis, ut uolueret, comitib⁹: Et ubi de pace non cōuenit, ad arma. Nec tñ ea seueritate institerūt, ppugnatores, quā popularis multitudo cupiebat. Sic enim morib⁹ & ppensione naturę cōparatū est: ut nobilitas nobilitati ppensor uideat. Succlamat uulgus, nō ex fide rem agi. Ceterū uisum est cōmissarijs principū expedire: ut res trāsactionib⁹ potius q̄ armis finiant. Institutis iterū tractatib⁹, multo labore terminata cōtrouersia est, cum detrimēto, ut ciues putaueret, suo: q̄q; hoc ipsum de sua parte comites quoq; quererent. Sic rerū deposcit necessitas, ut utriusq; partis detrimēto iungātur dissidētes. Quo tempore, per mediā ferme æstatem circa festū Magdalene, tanta facta est aquarū inundatio, de montibus, deq; fluminibus undiq; intumescētib⁹: ut crederentur aperte iterum cœli cataractę, aut de occultis cuniculis ebullire fontes aquarum. Visurgus præcipue hanc sumpsit incrementiam sine modo: Pons deicitur ad Myndam per maiorem ecclesiā ad forum usq; aque ascendunt: Opidum Lemegow etiam montibus disclusum a flumine, ne muris potuit undas excludere: Rapti uiri & mulieres perierunt, paruuli uagiētes, dom⁹ rurales innatare undis cernebantur: & in domatibus homines, galli, murelegi: Mirum & miserandum per omnia spectaculum.

CA. XIX.

Ricus Erici filius dux inferioris Saxonie, cūm patre mortuo teneret gubernacula, creditus est conuiuere predatoribus, & per uias publicas insidiantibus: merces enim currib⁹ prouectę inter urbes Lubicam, Hāburgū, ac Luneburgū crebri⁹ incursiones pertulere.

Capta inde plurima ad societate usq; latrocinatium: mercatores, si sua tu-
 erentur, cęsi. Ea res, cum in caput Erici ab omnib; inculpatu intentaretur,
 Albertus fratruelis eius, interpellatus ab urbium rectoribus, ostendit sibi
 non placere fratruelis infamiam: Videtis, inquit, uires meas: si arma uestra
 iunxeritis, efficiā: ut cuius facile perspicuū fiat latrocinia publica & itine-
 rum turbationes non placere. Emisere, que poterāt, arma ciuitates: Alber-
 tus iunctus omnes ductabat: Itum est in terrā Erici memorati: ultrice flā-
 ma & gladio uindicatę sunt, sed in pauperes maiorę improbitates: muni-
 tiones aut & receptacula uiolētorę deiecere: Captos pędones, ut repere-
 runt, in proximas appenderūt arbores. Sed inuidit fortuna urbib; sensa-
 tum principē e uicino: nam proxima quadagesima idem uita excessit, an-
 no salutis, quarto & quadagesimo post milletrecētos. Operę precium est
 agnoscere quis ille fuerit Albert; & quē fratruelē sit persequit; Ericum:
 cuius rei occasione rememorāda est linea ducū Saxonie supra proximo li-
 bro attacta, sed non satis explicata. Bernhardus fili; Alberti marchionis
 de Brādenburgo, comitis q; de Berneborg, & Anehold, stipes est & ori-
 go ducum Saxonie: quē .I. Fridericus Imperator: q; materno genere tan-
 geret lineā antiquorę Saxonie ducū, & nouissimi Magni, ducē creauit, ex
 cuius filia natus est Albertus pater eius. Brunswickcēses aut annales, hūc
 Bernardū, si dijs placet, nolunt agnoscere: q; destitutionem sui principis
 Henrici Leonis patiēter non agnoscūt: cum tamē in omnibus cōuentib;
 Imperij, & in cūctis maioribus Germanie rebus, iste Bernhardus memo-
 ratur dux Saxonie, & uidit Ottonē Leonis filiū in Imperio, illicq; adhesit
 in finem. Durauit aut ad annū Christi undecimū post milleducētos: Hic
 primus inuexit insignia de lignis stratorijs, nigro fuluoq; uariatis: inter
 dicente crinali ruteo, que arma nūq; antea agnouit Saxonie: que tenuit ex
 Wedekindo equinū pullū candidū: quē illi Karolus Magnus pro nigro
 cōmutauit. Sed postq; Henricus Leo destitutus est ex Saxonie, ex Anglia
 cum rediret, fuluos leones duos in clypeo pferēbat: equinū pullū trāffe-
 rens in conum galeę. Vetera aut orientalis Saxonie arma, fuere tres semi-
 circuli, cum aliquātis intus angulis circulo; rubri. Iste aut Bernhard; sti-
 pes Saxonie principū nou; reliquit Albertū filiū post se ducē Saxonie: a
 quo incipiūt numerare annales Brūswickcēses, mēdose asserētes, Albertū
 esse Hērici comitis de Anehold filiū, cum reuera fuerit ei; frater, sed etate
 minor. Tanta enim fuit cōflictatio de ducatu Saxonie per Hērici Leonis
 posteritate: ut mallet Hēric; senior quietū comitatū, q; pturbatū ducatū:
 & erat ab initio instituti Bernardi ducatus iste maior nomine q; ipsa re.
 Nam potiores eius ducat; partes, Henric; Leo sibi retinuit, materni gene-
 ris successione, q; esset natus matre, que filia erat Luderi ducis Saxonie,
 postea imperantis. Hic Albertus Bernhardo patri deficiēti, ad annū deci-
 mum post milleducētos successit, & filiū reliquit Albertū, elector, electo-
 rem: qui Albertus secūsus peruenit ad undecimū post milletrecētos: qua-
 uite longeuitate multis posteris suis filijs, nepotibus, pronepotib;, etiā ab
 nepotibus, fuit superstes: ut si fides sit annalibus Brunswickcenliū, primus

Rodolphus, secundi Alberti trinepos, fuerit post illum princeps elector: quia dignitatem uiuentis Alberti nemo potuit illo uiuente cōtingere: ergo secūsus Albert^o, qui genuit Rodolphū & Ottonē filios, illis fuit supstes: Rodolphus genuit Iohānem, & ille secūsus Iohannē, & iste tertiu cum Alberto fratre: Albert^o genuit Rodolphū: qui primus post secūsus Albertum, transcensis medijs fuerit princeps elector: qui ad euectionē Ludouici, & Friderici, in discordia electorū fuerit aduocat^o: cū inter Ericū tertij Iohānis filiū, & hūc Rodolphū de iure eligēdi cōtenderēt, & alter Ludouico, alter suffragiū dederit Friderico. Postea tñ in linea Rodulphi pman sit electura, donec traferretur in Misnēses, ad iniuriā uere stirpis Saxonice. Potuit aut Albertus uiuēdo attingere etatē Rodulphi hui^o: cuius pater sexagesimū post ducentos, ipse facile undecimum post trecentos attigerit: ut Alberti secundi filius Rodolphus annorū uiginti quinq^q genuerit Iohannem primū & peruenerit ad annū Christi septuagesimū post milleducētos: primus Iohānes genuerit. II. simili etate qua pater, & peruenerit ad annū octuagesimū: & iterum ille. III. genuerit Iohannem cum Alberto fratre: quorū uterq^q uel alter pertigerit ad trecentesimū post mille: mortuus Albert^o ille, Iohānis frater, anno decimo superstitē reliquerit Albertum abauū: qui undecimo demum anno sit mortuus, ut ferunt annales, & ideo ad neminē precedētium peruenit dignitas electiua. Primus ergo Rodolphus, huius tertij Alberti filius sit elector: cum quo tamen cōcurrents fratruelis Ericus contenderat. Hęc idcirco, ut ostenderē fieri potuisse, ut inter Albertū secūsus, Rodolphū trinepotē: nullus fuerit medi^o elector. Quod si omnino peruincere cōtendens, non tot nepotib^o potuisse fieri superstitem Albertum, fieri & illud potuit: ut quoniā a quinquagesimo ad pene centesimū, soli archiepiscopi de regib^o cōstituerunt, non euocatis principibus secularib^o, neminē inter duos Saxonie elegisse ante Rodolphū: & ideo nulli post Albertum secūsus esse ante Rodolphū attributā eam dignitatem. Dabis ueniam candide lector curiositati scrutantis, si uerbosior, ac debuit, erat.

CA. XX.

Ecdum tamē cōpertum est, quod querebat quis fuerit Albertus n a Lubicensibus hac etate aduersus Ericum imploratus. Progre diendum nobis in enumeratione stirpis huius. Ericus prim^o Iohannis tertij filius, qui circa annum decimtertiū post milletrecētos elegit cum Rodolpho in differētia, reliquit filios Ericum, & Albertum: qui proculdubio tāgunt hanc etatem. Potuit ergo inuocari Albertus contra Ericum fratrem, non fratruelē: ut sit erratū in uocabulo, quod pro eo habet ueri similitudinem, q^o ambo habitauerunt ad Albim inferioris Saxonie. Nam Saxonie superioris ducē, quomodo longinquū inuocarēt Lubicenses. Testanturq^q annales nostri, Alberto sine filijs morienti ad annū quadagesimum quartū successisse fratrem Ericū ei^o nominis secūsus: q^o sit & alius Albertus huius Erici fratruelis in linea Rodulphi. Quā quia lineam sumus prosequuti, ad finē exequamur. Rodolphus prim^o post secundum Albertum elector, genuit Rodolphū & Ottonē. Rodolphus senior asse

quitur post patrē dignitatē. Otto memorať in Louenborg habitasse: ubi ergo erat dominiū Erici & Alberti filiorū Erici primi? Hic Otto genuit Albertū: qui si inuocat⁹ sit in Ericū fratruelē: quero unde sit euocat⁹: ubi habitauerit? Perāgustā fuisse per multitudinē principū cuiusq; ditionē est uerisimile. Ille Albertus quoq; trāsuiť sine prole. Lineas ergo Rodulphi & Erici exequamur. Rodolphus. II. elector, electoris fili⁹, genuit Wetzlaum, & Wilhelmū: Wilhelmus sine prole excessit. Wentzlaus elector genuit Rodolphū, Wentzlaū, Ericum, Albertū. Rodolphus maior natus elector, genuit Rodolphū, Wentzlaū, ante patrem mortuos. Wentzlaus quoq; & Ericus fratres Rodulphi ante illum moriūtur: & ideo peruenit electiua dignitas ad Albertum fratrē a quo moriēte sine prole, trāsferitur per Sigismundū in nepotes suos Misnenses, preteritis legitimis successoribus: quod hodie quoq; quærunt. Eric⁹ secūdus genuit Ericum tertiu: & ille Bernhardū, Ericum, Albertū, Magnum: qui episcopus primū Camisnensis, deinde Hildesemensis erat. Bernhardus genuit Iohānem hodie superstitem: qui genuit Ericum, Bernhardū, ecclesiasticos, Coloniēses canonicos: Magnū, qui nūc gubernat: Iohānem, & Rodolphū. Hęc de Brunswickensiu annaliū descriptione sumpta sunt: si quid, uel obscurū, aut dubiū, aut falsum habēt, fides referat in authores. Ceterū posteri curēt, que inuenerint, ab alijs e rudētib⁹ purgata, reddere purgatiōra. XXI.

Eddamus & Brunswickēsis ducib⁹ illā diligentia cum honore suo ut lineā eorū exequamur. Henric⁹ Leo, author generis, reliquit filios Ottonē. III. Imperatorē sine prole: Hēricum Palatinum, sine mascula prole decedētes, & Wilhelmū, qui reliquit Ottonē filium, spem generis: qui, ut diximus, sub Friderico. II. primus obtinuit titulum ducat⁹: ut cum posteris diceretur dux Brunswickēsis. Otto reliquit filios quatuor, Ottonē Hildesemēsem, Conradum Verdensē, episcopos, Albertum, & Iohānem: qui retento indiuiso titulo: ut ambo cum posteris duces Brunswickēses & Luneburgēses dicerētur, diuiserunt tantū ditionem: ut Albertus Brunswicum, cum suis pertinētis: Iohānes Luneburgensem ducatum administraret. Hic Iohannes reliquit filium Ottonem, & ille subinde filios Iohannem Myndēsem, Ludouicum Magdeburgensem episcopos: Ottonem, & Wilhelmum: quibus sine uirili prole deficientibus, rediit terra ad Brunswickenses: Magnum uidelicet, qui cognominatus est de Zāgerhusen. eo q; in dotem accēperit marchionatum de Landesberg, & aliq; diu habitauerit in Zangerhusen, eius dominijs precipuam arcē. Albertus Brunswickensis dux: qui pro magnitudine rerū gestarum cognominatus est Magnus, reliquit filios Albertum, Henricum, Wilhelmū: qui primi diuiserūt ducatū in tria mēbra: ut Henricus senior acciperet Trāssiluanū ducatū in Embica, & Grubēhagen: Albertus Gotingensem ditionē: & Wilhelm⁹ iunior Brunswicum, cum pertinētis suis. Moriente Wilhelmo in adulescentia, immo pene impubere, Albertus & Hēricus fratres de Brunswico cōtenderāt: sed, quod supra ostendim⁹, Albertus obtinuit. Henric⁹ dux in Trāssiluanis cognominat⁹ Mirabilis, re

liquit filios Henricū & Ernestum. Henricus genuit Ottonē: qui militans in Italia, peruenit ad nuptias Iohānē reginē Neapolitanę: & Baltasarem, qui sequit^r est fratrem in Italiā, & ibi defecit, ambo sine prole. Melchior horum frater factus est episcopus Zwerinensis. Ita defecit linea Henrici. Ernestus frater genuit Albertū & Fridericū. Fridericus genuit Ottonem sine prole decedētem: Albertus genuit Ericum: Ericus genuit Henricū, & Albertum. Henricus genuit Henricum: & ibi quiescit hodie linea. Albertus genuit Iudocū, Philippū, Ericum, Ernestū. Hęc est successio Henrici Mirabilis. Albert⁹ Pinguis eius frater, Brūswici, & Gottingen dux, genuit Iohānē magistrū in Prussia ordinis Theutonicorū: Albertū Halberstadēsem, & Hēricū Hildesemensē episcopos: insuper Ottonē, Ernestū, & Magnū. Otto dict⁹ Larg⁹ sine ple trāsiit: Ernest⁹ genuit Ottonē: Otto genuit Wilhelmū, in puericia deficiētē, Ottonē monoculū: qui sine prole defecit. Magn⁹ autē propagator est generis: nā ex eo descēderūt duces qui hodie rebus pręsunt. Is Magnus cum duxisset unicā marchionis de Landesberg filiam, cum ea cōiuge accepit in dotē principatū: Cuius temporibus, moriēte Wilhelmo, ultimo eius lineę duce Luneburgēsi: ab eo designatus est successor in illo principatu: Vnde est hodie querimonia ducū Transsiluanorū: q̄ uel in partē uocari debuerint eius ditionis, cum fuerint in gradu pares, ambo in tertio. Magnus genuit Albertū archiepiscopum Bremensem: Ludouicū, qui peruenit ad ducatum Luneburgēsem, nō diu superstes: Conradum, qui mortuus est in Italia: & Magnū, qui posteritatem auxit: quiq̄ ducatū Luneburgēsem aliq̄diu tenuit: sed inde abact⁹ est ut suo loco dicem⁹. Is Magnus genuit Ottonē Bremēsem archiepiscopū: Fridericum, qui cęsus est iuxta Frissariā, Bernhardū, & Henricū: qui soli posteros reliquere. Nam Bernhardus in ditione Brunswickcēsi reliquit filios, Fridericū & Ottonē: qui cum fratruelib⁹ fecere ditionū suarū permutationem, ut acciperent Luneburgēsem pro Bruuswickcēsi. Otto sine ple moritur: Frideric⁹ reliquit Bernhardū, & Ottonē: Bernhardus transit sine prole. Otto reliquit Hēricū nūcregentē, qui iam habet paruulos suos. Henricus Bernardi frater genuit Henricū, & Wilhelmū. Henric⁹ obiit sine prole: Wilhelmus reliquit Fridericū & Wilhelmum: Frideric⁹ transit sine prole. Wilhelmus hodie superstes habet filios Henricū, & Ericū: qui patriā ditionē diuisere, patre paucis cōtento. Henricus Brunswickcēsem, Ericus Gottingēsem administrāt ducatus. Henric⁹ iam numerosa prole gaudet. Maior natu Christopher⁹ adiutor est ecclesię Bremēsis. spe certa successor. Ericus necdū spem posuit nasciturę sibi posteritatis. XXII.

Nnus erat quadragésimoseptuagésim⁹ post milletrecētos, cum principes institere apud Ludouicū Imperatorē, ut cōuentum indiceret in Franckfordia principū: specie quidē ut pacaret archiepiscopū Moguntinū, dissidentē a patruele eius: re autē uera, ut legitime cōuocati, destituto Ludouico, aliū sibi regem deligerent. In initio quidē latebat Imperatorem principū in se cōspiratio: Fecit quod uoluere: Cōuocauit principes: Ipse aderat cū trib⁹ filijs, Ludouico marchione, Wilhelmo, Romulo.

Rodolphus dux Saxonie Wilhelmus marchio Misnensis, Guter Ladgravius Turiſie aduenerant. Paulatim innotuit Imperatori, & circūſpectas quid faceret, arma quanta potuit, cōtraxit. Reſcierat interea Bohemus inſidiator coronę, prodidiſſe cōſilium cōſpirationis, Imperatorique patuiſſe, non aduenit: Sed in Bunnā cōcedens, ibique quos poterat electores cōuocans, effecit, ut eligeretur rex nouus Wentzla Morauie marchio, Iohannis Bohemie regis filius. Viuebat in corde Iohannis uulnus, & recruduit obducta cicatrix, de abducta filij cōiuge: Ideo quanta potuit machinabatur ad humiliādū Imperatoris Ludouici domū. Quo tēpore dux Saxonie Ericus arcem Linow de manu militariū, qui tenuere, redemit: quia sermo erat in ore omniū inde fieri excuſiones & latrocinia. Illi accepta pecunia, terrā palustrem in Darſing sunt mercati: ubi ueterē queſtū inſtituētes, a dominis Magnopolēſibus, & duce Luneburgēſe Ottone, propulſi sunt & effugati de terra. Ludouicus autē Imperator, cum ad mēſam haberet burgrauium de Nurenberga, qui illū comiter ſolebat adire, ſenſit ex more ueneni pūctiones: quod ei, ut ferunt, non tum primū accidit: Crebri enim hac arte tentatus, ad uomitum ſe prouocās euasit periculū: Sed tum uomitus prodeſſe non poterat, ſuperate ui toxicī: Ad uenationē cōſurgit, ut agitato & incaleſcēte corpore, uenenū ſuperaret. Ibi cum uerſum ſequeret fugientem, equo delapſus, grauiter leſo corpore, peruenit ad extrema: Cōpunctus tamen corde, breui efflauit ſpiritum, regio ſaſtigio tumulatus eſt in Monaco.

CA. XXIII.

Enricus interim Hoſſatie comes, uir ad arma natus: poſtq̄ in Dania martē fatigauit, peruenit in Sueciā: ibique diu regi militauit ut etiā arces in eo regno mereret: Calmeren uocant fortaliū quod a rege tenebat, Phinni rebellionē regi ſuo oſtenderūt: Mittitur Henricus a rege ad gentē edomādā: Tranſerat ille cum exercitu locū Waſteen, ubi tum claruit domina Birgitta, opinione ſanctitatis, etiā uiuēs iam celebris: ſpiritu prophetie multis multa prenūciās. Cōmouetur Henricus adire ſanctam ſceminā, & belli exitū perſcrutari: Non reſuſauit, ubi uenit in cōſpectū, interpellata reſpōdit humiliter. Si uis, inquit, terrā arbitrio tuo ſubiſcere, inermis ingredi. Potuit ſpiritu cōmonita intelligere, q̄ māſuetudine populus facile flecteret: neq̄ tamē negauit id armis fieri poſſe. Henricus cōuerſus ad circūſtātes ſuos: Hęc, inquit, mulier huius eſt nationis: nihil ad eam pertinebit ſi pereamus: arma que ferimus, uertamus in hoſtes: Ita contempto ei cōſilio proficiſcitur: armis gentē ſubegit, & in pace reuertitur: Audit iam dudū grauiffimū eſſe bellū inter reges Anglie atq̄ Francie: q̄ mortuo ſine prole maſcula, rege Frācie, proxim⁹ ſanguine agnat⁹, coronā occuparet: quā rex Anglie cōiugem tenēs filiā defuncti regis, ſibi putauit deferendū. Henricus comes pro robore & inuicta uirtute Ferreus coeptus, dici, eo cōtendit, regique Anglie Eduardo militauit. Grauiſſimū tum imminabat preliū, cui ambo reges aderant. Regē autē Frācie ſequebatur, Iohannes Bohemie licet iam cecus, Petr⁹ Nauarre, & Biſanti⁹ Maioricarū reges. Cruētus diu mars uolitabat. Cęſus Iohānes rex Bohemie, qui ubi fortis

nam sue partis audierat inclinare, ductorem suū interpellat, ut se eo dirigeret, quo cōfertissimi hostes pugnarent: ibiq; fortissime pugnans cecidit. Adolphus dux Lotharingie, Ludouicus comes Flandrie, una interierunt. Rex ipse Francie captus, per manū, ut ferunt Henrici comitis Holsatie, qui copias ductabat, ad Eduardū protrahit: Sed Frāci regē suū captū negāt: alioqui bello finis esset, quod multa deinde tempora durauit: Fugisse fauentur. Alij regem Bohemie Iohānem duabus catenis aureis, quas collogebatur, ab Henrico captū, extractumq; acie ferūt: Sed inuidisse Anglos glorie fortis uiri, in manibus Henrici regē ferūt extinxisse. Hoc tamē certum est: Hēricū Holsatū, eam in praelio nauasse cum suis militib; operā, ut regi Anglie in reliquū percharus esset: acceptis ab eo literis, ut Hēricus cum omni posteritate, annuas acciperet a rege quadringētos aureos maiores (Nabulos uocāt) si modo per singulos annos ille, suiq; regi sua presentaret obsequia. Hoc enim tempore cōpertum est, nostra etate, Henrici Ferrei successores pretendisse literas, & intercedēte transactione, inde diu cōtrouersiam continuatā expirasse. Multa sunt apud Anglos, de uirtute, fide, cōstantia, hui; uiri rebus gestis, preclara testimonia: quorū quedam commemoratione digna subnectemus.

CA. XXIII.

Enric; cognomēto Ferre; comes Holsatie, q̄diu regi Anglie militaret, regi pro uirtute semper fuit cōmendatissimus. Vrebat id Anglicorum alioqui inuidie gentis oculos: q̄ alienigena charior esset regi indigenis. Insidijs perinde sepe expetit; ut subuerteret, sed euasit per industriam: nam circūspectio singularis, & militare robur, & deus innocentie & fidei amator, illum eripere malis. Iniuriā faciētes Anglici, primi uenerūt ad querimoniā apud regem: sed ille sue gentis morem non ignorās, oclusas aures habuit accusationib; Hērici. Aberat Eduard; aliq̄diu, & in arce manebat Hēric;, ubi erat & regina: Delatores regine suggestebant: hūc, inquit, Saxonē Theutonicū rex multis pretulit nobilibus Anglicis, quē quis credat esse nobilē, tam longe seruientē? Suggesterūt mulieri, ut de leone periculū faciat, quē rex tenebat inclusum: Ferunt bestiam internoscere nobilē sanguinē a degeneri. Solebat Henricus ante lucē aurarum captare, & intra arcē obambulans, scrutari portarū claustra: id scientes Angli, uoluntate regine leonē noctu laxant, ut Henricū ignobilē ante lucem laceret. Ille de more, sola super nudo discinctus talari, balteū cum gladio collo appenderat: descendēsq; gradu cum nihil timeret, obuiū habuit leonem, rugientē, frementēq;. Ille interritus: Quiesce, inquit, quiesce ferox canis. Ad durius hoc uerbū leo pedibus eius prosternit. Mirantur qui de latibus prospexere: leonē reduxit in caueā. Ferūt alij stantē aliq̄n ad cancellos leonis cū Anglicis Henricū, dixisse: Si quis inter uos est nobilis, imitet faciens, q̄d facio. Ingressus ferociori ex omnib; Leoni crinale suo capiti detractū imposuit, & exiuit nihil respectās: Stupuit leo immobilis. Tum cōuersus ad Anglicos: si quis, inquit, fidet stēmāti suo, referat crinale q̄d intuli. Illi rubore perfusi abierūt: Cui rem etate nostra similem aiūt contigisse in curia Matthiæ regis Vngarie. Erat Polon; regi militans, uiribus

insolens, & qui iactāter sepe Vngaros ad luctā, ad pugnā, ad hastam euocaret, multosq; sepe uicisset: Sed iactātia illum fecit odiosum. Stabat in feratis claustris immanis leo. Quis est, inquit Polon⁹, qui famelico leoni auferat carnē auferre, quā ore cōprehenderit: Cum nemo presumeret: cernetis inquit quod dico. Illi fame per diē excruciat leonē: postera die ouem prosciunt quadripartitā: leo immurmurat apprehēse carni incubās: Polonus ingreditur, & leonē iam uorantē, diuaricatis crurib⁹ inclusum, pugno ferit in os, dicēs. Offam dimitte canis. Vocem intrepidā leo exhorruit: exeuntemq; uisu solo sequit⁹: Audax facin⁹, cū ad regē perferret, non probauit: euocatūq; Polonū pro more donatū, domo sua iussit excedere: ut qui uenale ita uitā circūferret, non necessario, se ad solā iactātia obhiciēs periculo quid non ausurū proposito premio: Phisici tradūt leonē feram nullius nisi impuidi hominis uocē cōtremiscere: Sed Henric⁹ comes inuisum se tot insidijs peti cernēs, regē adiit: Pro fide & labore plurimo rex inclyte, inquit non me exigendū canib⁹ domo tua sperabam: sed quando ea Anglorū in me, quā cerno, sinistra affectio, cedendū est. Rex illū magnis cōditionib⁹ detinere conat⁹, nihil profecit: abeuntē magno donat auro: additis literis de quibus diximus: quas alij probabili⁹ ad summā aureorum centum maiorum ferunt fuisse.

CA. XXV.

Icolaus autē Hērici german⁹ frater domi sedēs, dum ille peregrinatur, in fide continere curat omnia: presertim ea, quę sub corona Danię fratres tenebāt, Arcē Hakesow in Fionia Henrico de Aleuelde cōmendauit: Arces autē, quas in Iutia tenebat, cuidā eius gētis militi (Vitulum sua lingua Dani uocitarūt) permisit. Nam ille se comiti sacramentis alligauit, duas arces, quas tenebat, comiti se seruatorū. Comes plurimum illi habēs fidei, tertiā quoq; illi cōmendauit. Sed cum interim rex Waldemarus etate procederet, cōualesceretq;, arces regni paulatim tentauit recipere: iure, an iniuria, parū pensitabat. Tentat⁹ a rege miles Calff, facile trāsiuit a comite ad regē, oblitus decoris & iurisiurādi: Cuius factū ipse rex dignū risu putauit, dicens circūstantibus: Bon⁹ uitulus boui comparandus: cum duob⁹ arcib⁹ abibat, trib⁹ pedit⁹ reuertitur. Quo etiam tempore arcē Dorning tenebat dña quedā hereditario iure, iam uidua: Nupsit autē uiro forti de Holsatia, Nicolao Leembeken militi: qui cū ex more pedia dotalia circuiret inuisens subditos, cōtemptū se a Danis uir Theutonicus deprehēdit: Id cum renūciaret uxori, illa respondet. Fœmina ego sum, mēsalia possum apparare, & epulis instrare: tuū est adducere, qui mēsas cōpleant, & exaturati faciāt quę iubeātur. Intelligens uir prudens, quid mulier moneret, familiam ex Holsatis ampliavit, longo deinde ordine famulorū incedens, ut a rusticis cōtemni non posset. Hūc uirū magnis opibus peditū uisus est rex suspectū habere: Iussit gressus illius obseruari in eius perniciē. Rex aliqñ iuramēto fidelitatis, q; in Iutia habitaret uirū uolebat adigere: Ille se dominis suis comitibus astrictū asseuerabat. Vbi rex uehemēt⁹ urgebat: sibi quoq; iusurādum prestari, q; in suo habitaret. Circūspiciēs Nicolaus, cum se satis tutū amicis uideret: Quo

do, inquit, rex iuramentum deposcit, iuro me nunquam regi futurum fidelem. Rex ad haec statim: Verum, inquit, & indubitabile nobis iurasti, Sed insedit alius regio cordi, quod tum dissimulater cum risu uidebatur excipere, Extrabat causa quam rex pretenderat: ut salua fide publica, se militem sequi iuberet in arcem Werdinborg. Ille nauim per armas nihil dubitauit fide regiam sequi. Iam arcem petitur, a quodam obuio adulescente, cui res suboleuit, quae pararetur, monetur, ut uitae suae caueat: pene esse illum in cassibus, Ille non contemnens, retro in nauim redit: nec reuocatur suaderi poterat, ut fideret. Hic est ille qui cum regem terrere uellet, aliquanto post tempore in aurem surrepat episcopo, quem sciebat non taciturnum: Est, inquit, secretum, quod perfero quod omni fide oro etiam atque etiam, ut celetur. Et cum attonitum fecisset episcopum ait: Regem toxico petunt multi: sed rogo, ne quouis pacto secretum exeat. Ille tacuit donec ad regem ueniret. Rex sibi timens, diu regnum exijt peregrinat: quod in Dania commemorauimus. XXVI.

Arolus interea eius nominis .III. antea dictus Wentzlaus, filius Iohannis regis Bohemiae, nepos Henrici Imperatoris, VII. eius est rex Romanorum paulo ante mortem Ludouici: annitate Iohanne eius patre, & Balduino, magno eius patruo, archiepiscopo Treuerensi, qui frater erat Henrici Imperatoris memorati. Cum in eam rem Gerlacus Moguntinus, & Henricus Coloniensis archiepiscopi, & Rodolphus dux Saxoniae anniterent: papa hanc electionem non cunctanter approbavit: quod aduersaretur Ludouico Bauaro sibi reluctanti. Iohannes quoque rex Bohemiae pater eius, sua uoce filij iura roborauit: quis contendat nonnulli Bohemiae regi eligendi ius non esse, nisi paribus inuicem uocibus ceteri dissideant. Ego facile adducor, ut credam, ante Karoli .III. tempora, nihil iuris fuisse Bohemo in electione regis. Sed hic Karolus iam Imperator factus bulla desuper edita, declarauit Bohemiae regem, primam inter seculares principes uocem habere. Ferunt tamen multis largitionibus effectum, ut ea fieret electio, (Nec enim pater, nec filius, profusionibus pepercere, quominus ad optata peruenirent) Sed comes Palatinus Reni, cum illam electionem improbaret, uocatis ad electionem nouam cunctis electoribus, & nullo archiepiscoporum coparente: cum nec Bohemiae rex, nec dux Saxoniae Rodolphus adesse curarent: ipse Palatinus, euocato Ludouico marchione Brandeburgensi, & Erico duce inferioris Saxoniae elegerunt hi tres, Gunterum comitem de Zwartzenborg regem Romanorum. Gunterus autem quanta maxima potuit manu militari contracta, Franckfordiam petit: sed urbe excluditur, quod dicerent ciues, ante hominum memoriam hoc se priuilegio communitos, regem discordia electum, qui competitorum patiatur, non ante admittere in urbem, priusquam nouem septimanis obsidione perurgeat: ut per hoc tempus digladiantur inter se reges, & superior, uel iure, uel gladio factus, in urbem suscipiatur. Tentauere multi concordiam: & rem omnis controuersiae tractatibus intercoepere: Sed Gunterus non sinit, iure, & gladio, se sperans profecturum: Nec tamen Karolus in eum duxit. Alio autem telo, cum se petitum sensisset, toxicum uidelicet acccepisse, admisit, qui de pace agerent: Pactus multa a Karolo pecuniam, sibi

aut heredibus soluēdā, a iure suo resiliēt, & in Karolū transfudit, ipsumq̄ regem consalutauit: nec diu post uiuendi finē fecit. Karolus aut̄ omnium primum Palatinum Reni sibi duxit cōciliādum, accepta eius filia uxore. Cūq̄ nec in Saxoniam, nec in Bohoemiam securus propter marchionis potentiam ire posse uideretur, submissis amicis, colloquium deposcit cum Ludouico: Constitutus est locus in Isenaco Turingiē opido: Ibi soli duo in quodā fratrum p̄dicatorū cōclauī inclusi, per horas sex tractauere, nemine quid ageretur sciente: Sed exit⁹ declarauit. Nam Ludouic⁹ Karolum cōsalutauit regē, & ab ipso Bauariē, & Carinthiē ducat⁹, marchionatusq̄ Brandenburgensis feudū accepit: Remisitq̄ rex illatā iniuriam de abducta cōiuge: Ludouicoq̄ permisit habendā Margaretā. Quo ordine magni per Germaniam motus cōquieuerē.

CA. XXVII.

Rat aut̄ quadragesimus nonus post millescentos, cum Karolus aditus a dominis Magnopolensib⁹, Alberto, & Iohāne, duces illos creauit. Quo tempore Waldemarus Daniē rex, de Lalandiā exturbare uolēs Holsatos, obsedit Werdingborg, Iohānes aut̄ Wagriē comes eo contendit nauigans, ut obsidionē solueret: & diu colluctati, per Magnum Sueciē regem in has cōditiones cōpositi cōsentiūt: ut Iohānes comes accepta pecunia, in summa octo milliū marcharū argēti, regi p̄mitteret Lalandiā. Adulterinus tum Waldemarus marchio uigebat, quē Albertus Magnopolensis iam dux defensabat: Quapropter in gratiā Ludouici marchionis rex Daniē insulā Pole Magnopoli subiectā, uastauit. Sed Albert⁹ Wismaria mouens, facile coegit in sua redire: nec tamen mox rediit. Nam audiuit in Holsatia rem geri, inter Henricū comitem, & quosdam de Hūmesbuttel militares. Querimonias multas comes accepit, latrocinia & depredationes publicorū itinerū fieri, per excursiones de p̄sidio Hogenstegen: Quocirca comes auctus uiribus ciuitatū, oppugnauit fortalitiū. Rex aut̄, cū militibus illis iam pene deficientib⁹ immittere cuperet auxilia, nec posset, obsidionē etiā soluere in terram transgressus non satis fidebat: propter q̄d, immisissis oratoribus, rem cœpit cōpositione qualicūq̄ terminare. Tractatum & conuentum est, ut militaris ille primarius, dñs fortalicij, acceptis a comite quinq̄ marcharū millib⁹, terra excederet, comiti omnia sua relinqueret p̄dia, p̄sidiū deijceret, soloq̄ equaretur: quē omnia ordine quo dicta sunt implentur. Sed tum cōspirauerunt de militia plures, indignē ferētes, q̄ per comites eijcerentur alter post alterum: adeoq̄ cœpit rebellio ingrauescere, ut cōsiderent comitibus dominis suis exaduerso satis futuros. Vrbes aut̄ uicinę Lubica & Hamburgum cernentes, laborare comites, q̄ publica itinera cuperēt esse innoxia, deserendos non putabant, sed immisere illis sua sponte auxilia. Vnū enim senserant in hac re, Iohannes Wagriē, & Henricus cū Nicolao fratre p̄sidentes Holsatiē. Arcē Reynoldesborg tenebat Marquard⁹ Westēzee primipilarius rebellantiū. Cœpta est obsideri a comitib⁹, & auxilijs eorū, & expugnabatur. Lakenzee uocant fortalitiū, quod similiter expugnāt. Woltorp p̄sidiū aggressi, facile deiecerūt, Iohānes aut̄ comes, auctus ar

mis dictarū urbiū, perniciosissimū latronū presidium Linow, sæpe petitū, & deiectū, & in perniciē publicā restitutū, iterū petit: nec difficulter expugnatū, terrę coequauit. Qui inerāt ad Albertū ducē Magnopolensem se cōtulerunt, questi desuper ciues, q̄ publici hostes receperantur, & in conspectum Alberto duci satis cum cōtumelia obijciunt: cum etiā ille durius pro transfugis respondisset. Semper, inquiūt, princeps egregie fouisti innocentia, dilexisti iusticiam, mercatores ire uoluisti immunes, persequutus atrociter latrones: nūc auctus honore ducali, mores uertis in deterius, defensas improbos quos ante insectabaris. Quibus ille: Cinctus undiq̄ hostibus, clauū clauo retundere cōpellor, ut arceam improbos, improbos admitto. Altius sedit animo ciuium q̄ putabatur ea responsio. Sed tamen breui inter eos rebus ad bonum modū cōpositis, unum sicut semper antea iterum sentire coeperūt: unanimiterq̄ sunt insectati publicorum itinerum insidiatores: qui maximus semper labor fuit, ex die incrementis Lubicæ mercaturæ.

CA. XXVIII.

Er idē tēpus cū epūs Halberstaden. aduersus comites de Regenstein bellū suscepisset, inuicē sibi multa (ut fit inter hostes) intulere damna: Quod nemo presumpsit, nemo timuit, ausi sunt comites memorati. Nā aucti uirib⁹, undecūq̄ cōtractis, nocte sacra Dñici natalis, cum omnes fideles intenti deuotioni, diuino interessent officio, ipsi per occultas, quas nouere uias, ad murū ciuitatis penetrātes, aliquot locis perforatum, ingrediūtur: & nihil opinātib⁹ superueniētes, ciues multos capiunt, resistentes cēdunt, & captiuis quos uoluere extractis, redibāt per angustias quibus introierūt. Vrebat episcopum cōtumelia, & suorum insignis detrimentū. Præfectum armis habebat uirum fortem, & prælio audētem: qui multa sæpe damna comiti irrogasset. Quis sancte iurabat comes illum ubi caperet, arbori quam proximā cerneret appensurum. Tum ille: quid si legem patiaris quā tulisti: Non abibat annus. Obuij sibi quis uiribus in campo fuere: congressi præliantur. Comes superatur. in arborem uolens appendere comitē præfectus, nullam reperit: Ergo gladio trāffosum, lanceę in terrā fixę uelut appesum alligauit: non iniquo iudicio passus ab hoste, qđ prior ipse irrogaturū se pduellioni supb⁹ minitabať. Quæ etate ducatum Luneburgensem tenuere Otto & Wilhelmus, filij Ottonis qui cōiugem haberet filiam Ludouici quondā Romani Imperatoris, aut regis. Res in ambiguo est. Nam sunt qui illum negant Imperatorem, q̄ a summo pontifice, nec approbatus, nec benedictionē assequut⁹ sit, cōtent⁹ accipere coronam, de manu laica, Stephani de Columna, qui tum Romani Imperij uicariatū gerere diceretur. Sed Otto cum Wilhelmo, sancti Michaelis monasterio, tum in monte sito, contulerunt centum marcharū redditus annuos de salina, cum stolis ad cultum Dei amplificādam. Nec diu superfuit Otto, decedens, fratri Wilhelmo principatū soli reliquit, anno quarto & quinquagesimo post milletrecentos. Per quę tēpora, Henricus de Brunswico dux, Alberti filius contemptor superū, qui ecclesiastici nerui uincula diu dissimulans tolerauit, ecclesięq̄ Hildesemensi grauis

simus incubuit: Erat enim in ea electus episcopus. Hoc tamen tempore de mandato Innocentij .VI. a uinculis excōmunicationis absolutus exiuit, non sine scādalo multorum in ecclesia: qui perinde ecclesiasticę discipline neruum cōtemptiorem habituri uidebātur: cum tot pontificum censuras pertinaciter dissimulatas, pontifex accepta pecunia, sine preuia satisfactiōe laxaret. Ferebantur enim aliquot aureorum millia camerę apostolicę persoluta. Quo tēpore etiā Hamburgenses ciues, per annos duo de uiginti, sacris interdicti, diuina officia resumere uiderunt, quinquagesimo sexto. Causa tanti mali, libertatis ecclesiasticę minoratio: quę possessiones clerus, tenere in urbe uetaretur. Immiscuere (ut fieri solet) nōnullę iniurię: Cessit capitulum loco: Induruit populus cum plebe. Patres ipsi misere rebus cōponendis ad archiepiscopum Burchardū, cum pleno mandato consiliares oratores. Cōclusum ibi, cum cōueniret de legibus pacis, deinde missis ad eundem literis ratificationis super omnibus cōcordatis, & tamen inde resiliuerunt. Extant causarū registra. Preualuit in causa clerus: tñ magno detrimēto in fine rebus cōpositis, per non magnas personas, in urbē redierunt personę capitulares quę liti superextabant. Hoc est illud tēpus quo tristis ubiq; regnabat erynnis. Nam & mercatores orientales Brugis in Flandria residere consueti, propter quasdam tunc exortas inter se & opidanos causas, populariter emigrarūt, in Dordracū Hollandię se cōferētes: Sed Flandrenses in urbē Lubicam misere oratores, & causa ad plenum liquidata, complanataq; per quosdā in Flandriā remissos, de Lubica, deq; Turriano Prussię urbe toti⁹ nationis oratores, in Flandriam sunt reducti mercatores.

CA. XXIX.

Arolus Romam profectus, a duob⁹ ibi cardinalib⁹ ad hoc missis consecratur. Iam Imperator in plenitudine potestatis euectus cum uideret multa in cōuentu Imperij sine ordine geri, nec satis ad liquidum constitit, quo quisq; more res in cœtu administraret. Reformanda omnia curauit, sibiq; desumpsit: multa cōstituens, quę usq; in hodiernum obseruantur, & aureo sigillo desuper literas decernens, appellari iussit constitutionem Imperialem, Bullam auream: quę qm̄ passim legitur ubiq; nihil opus putauit huic inserere operi. Sed hūc instituit ordinem: quę in sessione publica Imperatoris, archiepiscopus Treuerēsis archicācellari⁹ per Gallias, hoc est omnē Imperij prouinciā ultra Renum, quę olim non parua fuit, & regnū Arelatense, e diuerso a fronte Imperatoris consideat. Moguntin⁹ aut in prouincia sua & cancellariatu per Germaniā, a dextris: & item Coloniensis, in prouincia & cancellariatu suo a dextris Imperatoris: & uicissim a sinistris, alter e duobus. Nam ut Moguntinus per Germaniam, sic Coloniensis per Italiam primatū tenet. Rex Bohemię a dextris archiepiscopi, & illum sequitur eodem latere Comes palatinus Rheni. A sinistris archiepiscopi dux Saxonie, & illi marchio Brandenburgensis. In publicis aut processionib⁹ eodē ordine incedēt: Treuerēsis ante Imperatorem, & alij archiepiscopi a latere, iuxta modū dictum. Rex Bohemię sine medio sequitur Imperatorē. Quę si Imperialia deferentur insignia, dux

Saxonie enses portans, statim ante Imperatorem, medius inter ipsum & Treuerensem. A dextris ducis Comes palatinus aureum malum. A sinistris marchio cum sceptro. Nam ducem marscallum uocant, hoc est belli administratorem: Palatinum dapiferum: marchionem camerarium. Officia sua in regis coronatione exequentur hoc ordine. In regia uel Imperiali curia, que de magnificentia regni uel Imperii publice & solenniter peragetur, primus dux Saxonie marscallus, plurimam auenam publico loco iubeat effundi: eam iumento sedens ingressus, argenteam mensuram, cum cylindro simili metallo, simul duodecim argenti marcharum in pondere preferat: primus auenam mensuret: eam tradat primum uenienti. Abiens dux uicemarscallus est senior domus de Poppenheim militarium, equum cum mensura & cylindro, usibus eius, & lucro, deputanda relinquat. Marchio deinde camerarius equo uectus insigni, iumento desiliens, lauacrum ex argento duodecim in pondere marcharum argenti teneat, aquamque det manibus regis uel Imperatoris. Tollet mox uicecamerarius de Frankensteen, equum & lauacrum suis usibus. Inde Palatinus dapifer, iumento inuectus, quatuor argenti scutellas duodecim marcharum inferat, & iumento descendens, principi inclinans anteponat. Magister coquing de Nortenberg, iumentum suis usibus & scutellas tollat. Demum rex Bohemie si assit, equo similiter inuectus, poculum argenteum duodecim marcharum preferat regi uel Imperatori, inclinans porrigat. Inde excipiat uicepincerna de Limborg militaris, regis equum cum poculo suis usibus seruitura. Sedente iam rege ad mensam procedent tres archiepiscopi: is medius, in cuius prouincia res geritur, ceteris latera eius stipantibus: pre se ferat baculum argenti marcharum duodecim in pondere: in quo sigilla regalia, uel Imperialia, ad presentiam accubantis preferant: que ille accipiens, reddat illi maius, qui rem mediis gessit, quod appensum collo gestabit in hospitium. Baculus Imperiali cancellario proueniet: ad quem etiam sigillum referetur ex archiepiscopo. Si tamen uicarij prenominati non aderunt, cedit absentium prouentus consuetus curie ministris. Mensa regalis uel Imperialis, sex pedibus sublimior ceteris. Si assit regina uel Imperatrix eius sit a dextris accubitus, tribus ceteris sublimior gradibus. Electorum ex ordine septem, mensis, sic equali passu statuentur quomodo est confessus eorum. Ad eorum nemo principum mensam accedat: nec liceat cuiquam accubere, quod diu fuerit aliquid superagendum ex cõprincipibus. XXX.

Ilhelmus dux Luneburgensis hoc tempore cum Mauricio administratore diocesis Bremensis Aldenborgensi comite, non satis concorditer egit: cum dissiderent de finibus & limitibus ditiorum: Extruxitque dux fortalitium ad riuum Wummena, ad incurfandam quoties opus uideretur, diocesim memoratam: appellauitque de nomine familiaris sue Pontem Leonis. Magna per idem tempus incessit controuersia ducibus, Erico Saxonie, & Alberto de Magnopoli. Ibat cum exercitu Ericus expugnare opidum Plawe, in qua expeditione prosperatus, facit quod constituit. Sed tum rex Danie Waldemarum rem intercipientem, compositionem inter dissidentes peragit: ut Ericus dux memoratus reddita

arce Plawe reciperet ab Alberto Boyceneborg. Sed quoniam nisi in diem restitui non potuit, in pignus interim acciperet Godebusch. Hec erat compositionis tum formula, ore regis pronuntiata. Non putauit fore Ericus, ut tam magno interuentore fraus ulla intentaretur: Reddidit expugnatam nuper arcem: Ipse tamen, neque pignus, neque promissam arcem, meruit recipere. Rex pro ea, quam fecerat inter duces compositione, ab Alberto pro ministerio magnifice remuneratur: Nam arcem Hellingborg, quam nuper regi militas prodonatio accepit, restituit. Ericus autem dux ubi se comperit delusum, cum non ipse prior a pactis recessisset, rediit ad arma. Albertus illi aciem opposuit: Initum est praelium paribus animis. Sed fauit fortuna fraudato. Ericus factus superior, supra quadringentos ex copiis Alberti cepit: inter quos milites militares non pauci. Hanc occasionem obseruantes comites Holsatie Henricus, & Nicolaus, quod essent controuersie, mouent absente duce in eius districtum, obsidentes Crumesse: Sed finium custodes a duce relicti rusticam manum contrahentes, comitibus se obijcere sunt aggressi: & inito conflictu, propicia sunt experti fortunam. Nam sexaginta equites ex Holsatorum numero ceperunt, & in Louenborg captos adduxerunt. Ita duobus in locis prospere tum fuere res Erico.

CA. XXXI.

Irca hec quoque tempora, Wilhelmus dux Luneburgensis: cum, nescio quid cause, pretenderet aduersus Ericum Saxonie ducem, transmisso Albi, mouit in palustria Gama: uiuebat adhuc pater Erici senior, & ab annis inutilis armis, cum audiret arma moueri in Ripenborg, ubi quietus senex consederat, prono flumine Albi deuectus, properabat ire in Nyenborg, opidum de Hoia comitum: quod is gener eius, filiam teneret coniugem: sed properabundus senex, cum trepidus festinaret, delapsus iumento ita senili corpore debilitatus est: ut breui uiuedi finem faceret. Wilhelmus autem dux nemine obsistere, Ripenborg presidium facile expugnauit, & deditum accepit, arcem nouam firmans in angulo Gamae (Gamerordt etiam hodie uocant) oportune ut putabat ad Albim loco stabat presidium. Inde rediens ultra Albim, Erteneborg deditum opidulum in suam recepit potestatem, presidiumque ibi firmavit, quod appellauit Vigeborg. Idem tamen dux interuentu Iohannis comitis de Hoia, qui sorori, ut diximus, esset iuniori Erico, reconciliari patiens eidem Erico reddito fortalio in Erteneborg, demolitoque, quod erexit, in Gamaerordt: accepitque nouissimam uxorem, cum ante hanc tres aut quatuor habuisset, filiam eiusdem ducis Erici: sed ex ea prole nullam excitauit: deditque illi propter nuptias donatio arcem Ripenborg: quam pristino bello tulisset patri eius perpetuo iure deinceps seruituram domui Saxonie. Sed premortuo dudum fratre eius Ottone, cum neuter uirile prole relinqueret, ipse tamen Wilhelmus duas filias haberet: alteram dedit coniugem Ottoni duci superioris Saxonie, alteram uero Ludouico Magni ducis Brunswicenses filio, quem etiam moriens sibi designauit in ducatu successorum. Iste uero Magnus, quem dicimus, cum marchionatum de Landesberg in dotem accepisset, cognominatus de Zangerhusen, ad principatum Brunswicensem redibat post patrem: magno fratruelium suorum murmure, qui ad illum aspirabant: quod dicerent Henricum pa-

trem suū, Alberto Magni patre natu maiorem: & ideo uacuefacto morte
 Wilhelmi impuberis ducatu, nō Albertū, sed Henricū iure successurum.
 Et quoniā passi sunt suo tēpore Albertū in ditione, illo moriēte iam se me-
 rito admittendos putauerūt in Brunswickcēsem ducatū. Sed fauit uirtuti
 Magni omnis nobilitas: ut primū filius eius Ludouicus, cum Wilhelmi
 filia, acciperet Luneburgensem principatum: inde ipse in persona recipe-
 ret hereditatem patrum suorū. Filius autē eius Albertus, ad archiepisco-
 patum peruenit Bremēsem: Extāt hodie, qui querātur, esse iniuriatū prin-
 cipibus Trāssylvianis, q̄ ad Brunswicū non sint admissi, uel cum Magno,
 uel ante Magnū. Nam de Luneburgo non eadem ratio est: q̄ Ludouic⁹
 Magni filius, per Wilhelmi filiam cōiugem, illam acceperit ditionē: que
 ex illo sine prole moriente, optimo iure peruenerit, ad fratrem Magnū, licet
 apud illum non diu permāserit: quod infra ostendetur. De Brūswickcen-
 se aut ducatu ad Magnū patrē reuerso, quid miramur, si succedat fili⁹ pa-
 tri: cum fuerit prior Magn⁹ Alberti Crassi filius, qui a ciuib⁹, & primum
 a militaribus prelat⁹ est in eo principatu fratri Henrico. Accusent immo-
 deratiā Hērici cognomēto Mirabilis, qui frater erat Crassi Alberti: nam
 modestia eiusdem Alberti fecit, ut a cunctis fratri preferret. Hanc paucis
 in apologiā deflexi ad obstruenda multorū ora, qui quid culpent ignorāt.
 Hoc etiam tempore Nicolaus comes Holsatię, cum adhuc a rege Danię
 Fioniā teneret, in pignus, arcē inibi Bramberg, q̄ imperata facere recusa-
 ret, cum ducētis obsedit: Rex superueniēs facile dispulit tantā paucitatem
 aliq̄t, p̄sternēs, multos capiēs: Vix cū paucis comes elabiit, ibi oculū amit-
 tens: Votoq̄ emisso in magnis piculis, cōcepit in honorē summe Virgi-
 nis in sua terra coenobiū erigere: magnis uix ereptus periculis, cōsentiēte
 Adolpho Iohānis Wagrię comitis filio, in Arnsboke construxit, & pro-
 uentibus dotauit: euocatisq̄ de Poretze, de Itzeho uirginibus sacris: q̄d
 coenobium postea, annuēte Gerhardo duce anno secūdo & quadringē-
 tesimo post mille, annitēte domino Alberto Rodenborg, canonico Lubi-
 censi, uiro locuplete & prouentus augente, cōmutatū est in domū fratrum
 Carthusiensium, qui tenent usq̄ hodie.

CA. XXXII.

Enricus aut Holsatię comes, iam passim dictus Ferreus, cū pere-
 grinans, militiā multis in terris egisset, usq̄ ad Italiā, & Calabriā
 uaria sorte prouectus, fortunā fatigauit suam. Iam tamē de suc-
 cessione cogitans, cum uideret fratrem suum Nicolaum, hæredes non ha-
 bere, animū cōiugio applicuit: duxitq̄ cōiugē filiā Hērici ducis Magno-
 polensis: cuius germanā sororē Adolphus itidem comes in Holsatia, sed
 Wagriā possidens uxorem acceperat. Anna foemine nomē, que Adolpho
 nupsit in sterilitate permāsit, nullos marito reddens liberos: Vtraq̄ soror
 Alberti regis postea Suecię. Hic erat Adolphus Iohānis filius, uir ad ar-
 ma strenuus, & optimo patre dignus filius: publicorū insidiatores itinere
 odibat: q̄circa uicinis ciuitatib⁹ affect⁹, & ipse uicissim illi, in trāquillitate
 plurimū agebat. Huius tempore Kilonenses, incertū unde conciti, appre-
 hensis duobus e familia Hēneken Leembeken, tanq̄ publice pacis turba-

tores, & in itinerib⁹ latrocinautes, ultore gladio ceciderunt: quos criminum impactor⁹ innoxios, dominus clamitabat. Indignatus ergo grauius eius opidi ciuibus, obseruabat tempora, quibus ad nudinas in Eklenforde proficiscerentur, multos occidit, aliquot captiuos abduxit. Indignati comites Adolphus atq³ Nicolaus, q³ tale aliquid auderet, nulla prius apud se accusatione instituta, hostilia nunciauere. Suberat ducatus Sleswickensi, qui iam uacabat, relicta uidua gubernabat ditione: Ea tueri uisa militem suum, hostilia sensit. Comparatis armis ad rem gerendam comites duxere in Lutiā. Adolphus obsedit Tunderen, & Nicolaus Hardelleue: Vtrique impigre instantes, arcem quisc³ suam expugnabant. Accessere igitur iure uictorie arces ille comitibus iterum Holsatię: Dorning inexpugnabile praesidium reliquerunt. Henricus aut⁹ comes memorat⁹ Ferreus, sollicit⁹ erat de germana sorore Elisabeth ad nuptias collocanda: Puella erat annorum circiter duorum & uiginti: quae Magni regis Sueciae Aquino filio, iam regi Norwagiae circa carnispriuium est desponsata: & proxima estate, misso ad haec solenni nuncio, Hermanno de Vitze milite, in arce Plone, stans inter brachia Henrici fratris, & Adolphi fratruelis, eidem regi in persona dicti militis, ad hoc speciale mandatū preferētis, memorato regi per uerba de praesenti est coniunx subarrata, reginaq³ Norwagiae consalutata. Fratres germanam magnifico apparatu, & rege digno, instruxere: non iam sponsam, sed reginam regem mittendam: Nauigiū aptauere precipuū: familiam honestam utriusq³ sexus consignauere: & in omnibus rite prouisis, tradunt in manus militi memorato, ut dño regi reginam & asseruaret, & foeliciter perduceret: Suscipit ille commendatā, profunda iam hyeme Sabbatho quatuor temporibus ante Christi natalia, Trauenam relinquētes, Sueciam petiere. Sed aduersi uenti, & tempestates per brumam solite nauem impingere in littora Danię. Waldemar⁹ rex hospitaliter accipiens uenientes, iure quidē hospitij specietem⁹ pretenso: sed ubi quid ageretur intellexit, diligentius aduectos iubebat custodire: iam animo secum uoluens, quid de nuptiis puellę constitueret. In proximam estatem emissis ante nuncijs, ad reges Ericū, & Aquinū, patrē ac filiū oratores facit: ut ad colloquiū oportuno loco descendāt: rem esse magni ponderis & quę trium regnorū non dubiam preferat salutē, quā cum illis esset tractaturus: Interim asseruantur hospites in Dania. Reges ubi cōuenerāt, inter se statuūt. Omissa puella Holsatię, Aquinius filiā accipiat Waldemari regis Danię: facile hoc impetrauit ingens dos regnū Danię. Erat enim Margareta unica patri filia. Nam Christopherus nuper fili⁹ bello conciderat. Id premetuens Henricus comes, nec ignorans uariū gentis ingenium, nuptias sororis suę, illis ante cōditionib⁹ firmavit: ut non facile esset a pactis nuptijs discedere. Nam Henric⁹, si sua parte dissilirent, arcem Calmeren in regno Sueciae, quā magno tenebat impignoratā ere, mox amitteret, & sexaginta millia argenti marchas regi persolueret. E diuerso, si rex ipse resilliret, mox procerum suorū omnis obligatio laxata, ad Henricum transiret: idq³ iureiurando procerū est firmatū. Cum aut⁹ Waldemarus tum preualens filiam Aquino etiā in thorum afferret, mcerens puella Elisabeth seculo res

nunciare cōstituit: & qualicūq; regum ordinatione in Sueciā perducit: fitq; domina in Wasteen monasterio sanctę Birgitte. Sed tum Henricus comes, sponsonē regis de illius parte irritatā, impugnavit: immittēs ualidiora p̄sidia Calmeren arcis: & sub honore sui pacto, & fide iurata, proceres per literas admonuit: ut quod polliciti sunt, adimplerēt. Venerūt episcopi & milites de regno, Henrico se offerētes: illicq; regiū deferētes honorem. Recusabat ille causatus etatem: Remisitq; illos ad Henricū Magnopolis ducē: cuius e tribus filijs, quē ipsi deligerēt, in eū suū ius omne refunderet: Veniūt: excipiūtur perbenigne: causam detegūt, productis in cōspectum filijs: Proposita illis optione, mediū Albertū eligūt, ut rex fieret. Pater cum filio inijt nauigationē in regnū. Citatur rex obiectis responsurus: non cōparet: destituitur: Albertus iunior in locum constituit: cōsecratur: & armis aliqñ collatis, Magn^o cogitur angulū deligere, inq; eo cōsenescere. Hac Henrici comitis opera factus est Albertus Suecię rex: quę idcirco breui commemoratione percurro, q̄ plenius in Suecia & Wandalia sint commemorata.

CA. XXXIII.

Karolus Romanorū rex, per hęc tempora iter ingressus in Gallias peruenit Auinionē ad summū pōtificē, cōsecrationis gratia: excipitur magnifice ab Urbano, omni curia eius tripudiāte: q̄ illum honorem duorū ecclesię principū, illam uicissitudinem uenerationis nemo recordabatur: nec ulla in literis simili de re mētio a memoria Friderici, II. per annos supra centum. Erat autē sexagesimusquart^o post milletrecentos: Ibiq; solennib^o ob que uenerat Karolus peractis, redibat in Germaniam ibi priusq; Bohemiā suā repeteret res cōpositurus: Terra est Aduocatorū non longe a Saxonia superiore: quā primus Henric^o Romanorū rex subiecit monasterio dominarē in Quedelēborg, cōstituēs quatuor per terrę angulos totidē aduocatos nobiles, qui barones dicūtur, de Wida, de Ghera de Ruffe, de Plawe. Hoc autē tēpore Karolus Imperator egit cum tribus, ut arces suas inexpugnabiles illi permitterent. Quart^o id egerrime ferens Ruten^o de Plawis, cum sciret tres suos cōsortes una cōuenisse in horreo quodā secreti^o, crudele inijt cōsiliū: Nam superueniēs cōsultātib^o, firmatis undiq; claustris, ignē iniecto, illos cōcremauit, p̄cēnā sumens transgressē, ut dicebat fidei. Inde enim animatus Karolus processit in Bauariā, multis urbibus & arcib^o insidiatus, multis uim afferēs, oppugnans in primis Landgrauū Nurenberge. Erat ea tempestate graue bellum inter episcopum Hildesemēsem Gerhardū, & Ottonē ducē Brunswickēsem: qui in societatem belli pertraxit archiepiscopū Magdeburgēsem, Theodericū, cognomēto Kagelwīd, quē Imperator de monasterij infimo sumptū officio, per gradus euexit ad archiepiscopatū, comperta hominis incredibili industria. Albertus quoq; Halberstadensis episcopus, in his erat partib^o: Congressi, cōtulerūt manus iuxta Dinkeler, & inclinabat uictoria Hildesemensi: Captis ibi plurimis, inter quos Albertus Halberstadēsis. Hic erat insignis ea etate logicus: qui ingenij sui testimonia, etiā nūc, inter scholasticos habet. Erat Gerhardus non in postremis rethor: exiuitq; in prouer

bium inter disciplinares: Tum Logicā succubuisse Rhetoricę: cū Albertū Gerhardus uinctū haberet. Hoc tempore Gregorius papa Auinione cōmoratus post tēpora Urbani. V. cum episcopū quendā, q̄ ecclesiā suā desereret, sequereturq̄ curiā increpitaret: illi ubi per familiaritatē licuisse credidit, respōdit. Eadē mea, que tua est causa maxime pōtifex: q̄ ego meam tuq̄ Romanā deserimus ecclesias: recte me increpatū agnosco. Descendit altius ea respōsio in pectus pontificis, cogitabatq̄ ex ea die urbē Romam repetere q̄q̄ & predecessor Urbani idem in animo haberet: inq̄ eam rem profectus Romā, cū paucis palatia in Monte Falisco, & in Vrbeueteri declinādi grauioris in Vrbe gratia aeris iussit apparari: Sed Gregorius se rediturum multis sepe nūcijs pollicetur. Cum hoc Romani crebrius efflagitassent, & magnis conditionibus expromissis apud pontificē expetissent. nunc secreto id offerente pōtifice, letissimi audierūt. Sed multa opus erat prudētia in sede transferēda: Si enim Gallis suboleuisset aliquid tērassent hoc ne fieret. Sed ille tum rediit. Per quod tēpus Mauricius, & Christianus de Oldenborg, in Blexem terra Phrisię oppressi, cum septingentis perierunt: Sed dictū horrendū quod sequitur. Gerhardus comes de Mansfelde, monasteriū Cisterciensiu Setichenbeke, cuius fratrib⁹ erat infestissimus, fundit⁹ euertit, q̄ hostibus suis fauisse hisq̄ hospitium nō negasse dicerentur: cum tamē hospitalitas illi ordini iniuncta, & qui uenerant armati facile cogissent, si non prompte impetrassent. Abbatem loci (dictū horridū) perticę alligatū, inter duos iussit ignes torreri: fratrib⁹ per diuersa supplicia crudeliter enecatis: q̄ Fridericū Misnæ marchionē in se ducentem, & cū exercitu de obsidione Illeuę redeuntē excepissent: qui, ut diximus, cogere poterat, ad hoc q̄d precib⁹ maluit impetrare. XXXIII.

Randenburgēsis marchia ab olim insignis pars Saxonie, a nobis hacten⁹ cōmemorata, nisi perfunctorie, nō fuit: q̄ moderni principes altiolem trahētes spiritū, Saxones se dici non sinant, Bauaris, Francis, & ceteris superioris Germanie principibus sanguine immixti. Sed tamē, qm̄ in Wandalico solo omnis ille principatus ab origine manet, in Wandalia nostra crebri⁹ attigim⁹, preclara eius facinora non pretereūtes. Sed quod nūc cōmemorationem deposcit: compertum tenemus morte Waldemari marchionis, qui legitimum sui corporis, & quod est mirabilius, sui sanguinis heredē non haberet, cum tamen ante paucos annos nouem supra decem numerarentur marchiones huius tituli de Brandenburgo. Sed nunc ita placitum est superis: ut omnibus morte subtractis, nouissim⁹ esset Waldemarus. Beneficiū ergo ad Imperatorē reuolabat: & primus Ludouicus Ludouici Imperatoris filius eo fruit⁹, marchionatum sub patre, & aliq̄diu post patrem administrabat: isq̄ exaturatus illo principatu: q̄ in Bauaria mallet agere, Romulo fratri illum permisit: Nec ille diu in eo superuixit: Vnde peruenit principatus ad Ottonē quendā, cuius originem subducunt annales. Erat aut̄ iam tum in Imperio Karolus. III. cuius tempora nūc attigimus. Hic Otto, ut ferunt, marchiā omnē uendidit Imperatori memorato, uili satis estimatam precio, pro opidis Lanse &

431
 Hersprinck, cum subiecto territorio, non longe a Nurenberga. Sed nos huic marchionatuī debemus, ut alio loco exequamur. Sed hæc in Wandalia requirantur. Otto interim princeps Brunswickensis, de Leina cognominatus, uir in armis strenuus, & formidabilis princeps, opido Aluelde, quod ad ecclesiā Hildesemensem etiā hodie pertinet, insidiatus, primo mane antelucem captū explumauit, diripuitq; cum nihil ab illo hostile ciues formidarent. Idē cum Turingiæ urbes Erphordia cum cōterminis sequente Hēricū de Honsten comitē, arcē Honsten receptatricē latrocinantium expugnare statuissent, prius habito interloquio cū duce memorato; ut ille quiet⁹ manens illos agere sineret: & ille, ut rebant, promisisset se ad omnia futurum neutralem, institere oppugnationi: ut arce capta, latrunculis merita præmia persoluerent. Iam aliquot oppugnationib⁹ intentatis, cum de foris nihil hostile formidarent, ecce Otto, magna suorū manu collecta, irruit in oppugnantes, & a tergo cecidit: cœpitq; multos ex obsidentibus: alijs qui pertinaciter repugnaret oppressis, omnia claustra sua captiuis repleuit. Sētere diu urbes memoratę uuln⁹ illi⁹ captiuitatis: Otto tñ ut ferūt grauius nomini suo maculā inussit, labe notatus insigni, quam multa non perluat aqua: Graue est enim fidem fallere. Per qđ etiā tēpus Conradus de Aldēborg comes, iam uindicare properās in gentē Phrisonū sibi conterminā, qđ superiori anno tantā nobilitatē pdidissent, uocatis de Westphalia, decq; uicinis locis, quotqđ contrahere poterat, auxiliarijs, Phrifiā ingredit. Conserūt manus, & malo omine ingressi, cum infœliciter pugnarēt, ad quingētos ex suis amiserūt, ualde paucis ex acie Phrisonū cadentibus. Ea est uetus nobiliū & militariū in terris palustribus fortuna: quam crebri⁹ experti, necdū ultionis spiritū posuerūt. Quid enim possunt inter crebras uoragines, & continuata terrarū fragmina, equestres turmæ: uolant palustres homines in lanceis suis: eques in iumēto periclitatur. XXXV.

Ommune Magdeburgense hoc tempore sequit, nondū sanguine quē in archiepiscopo suo Burchardo optimo uiro, innoxiiū fuderant, exaturati: quā rem in Wandalia diximus plenius. Decanū nunc ecclesię Maioris, qđ uocantibus eū in prætoriū patrib⁹ primarijs non paruerit, manu carnificū & ministrorū, iusticię exequutorū, in uincula publica cōiecerunt: eumq; ciuitate eięctum perpetuo proscripserūt. Temeritas inaudita. Nec minor quę sequitur procacitas ciuiū Barlinēsiū. Archiepiscopi Magdeburgēsis Theodorici, supra memorati, scriba tabellio, qui tum sequebatur ducē Saxonie, sederat in ea urbe ad mensam principis memorati: Immissi ciuiū cōmunis iusticię ministri, manu ualida, ut obisti illis sine magna perniciē nō posset, scribā corripuūt, & mox pertrahunt ad supplicium publico cēdentes gladio, nulla prætesa alia causā, qđ qđ nuper cum ad balneū properaret, obuiā sibi dominā notā familiariter per iocum sollicitaret, ut balneo secum uteretur, nec uim aliam inferebat, recusantem cum risu dimittēs. Pulchra nimirū sanguinis & uite dispendio causa uindicaanda. Sed qui sequuti sunt casus ab utroq; gladio, facile obtinuerunt, ut pœniteret ciues ptnacię suę. Qui aut cecidit nō reuixit. Nūc pœnas sol

irunt pertinacię multiplicis, sub aquila pulli degentes. Secta tum inualuit Beguinarum & Suestrionū, pertinax hominū genus: Sed ardebāt hominum studia improbā euertere colluuiē: proditi ubiq; pertinaces perierunt igne consumpti: multi autē poenitentia amplexi ad uitam seruabantur. Per que etiā tempora Karolus Imperator, ante sibi notā, cum exercitu introiuit Italiam. Sub patre enim Iohāne rege Bohemiae, qui sui quoq; patris Henrici coepta, psequēbat, Karolus militauit in prouincia: posteaq; auus eius Henric⁹ interemptus, non reliquit Gibellinis defensorē: Quā sectam prosequut⁹ Iohānes rex filiū Karolum sub se copias ducentē, diu in Italia uersari iussit: Nunc autē maximo ad septuaginta millia exercitu cōscripto, Mediolanū, iam eius imperio rebellem urbē cōstituit humiliare. Increuerat enim dñat⁹ Vicecomitū sub Ludouico Bauaro, in eum modū: ut iam contemptis omnibus nemini pareret. Auxit summ⁹ pontifex Imperatoris copias, ut rebellionē pertinacissime urbis molliret. Sed tantus exercit⁹ pergitum siti laborabat, magis foris, q̄ obsessi intus. Imperator uero, ut cunq; res peracta est, exercitum suum sine fructu reduxit, ecclesiae copias passus ire quo uellent.

CA. XXXVI.

Agnus dux de Brunswico, Magni filius, cum de consilio maiorū in terra, etiā ad ducātū Luneburgēsem administrandū uocaretur: Viuebat adhuc pater, qui ad utrūq; ducātū suo iure puenit: sed filiū tum in Luneburgēsem deuocatū ire pmisit. Venit animosus iuuenis & circūspexit, si qua illi grandis belli gloria mōstraret: Initia eius fuerunt optima, & adeo cunctis probabilia, ut nemo desyderaret aliam nouissimi Wilhelmi ducis posteritatē: nemo etiā Ludouicū eius fratrem, qui gener esset Wilhelmi memorati requireret, iam morte absumptū: cuius relictam dedere cōiugē Ottoni de Scowēborg comiti, que Magno fuit exitij causa: quod suo loco dicemus. Sed paulatim insolentia eius creuit, ut cogentur de alio principe proceres ac incolę terrę cogitare. Interim pater ei⁹, audita insolentia filij, multis literis, pluribus etiā nūcijs, eum cōmonuit, ut ad sanā mentē rediret: nec profuit. Ad extremū minis eū uoluit exterreri, fūne, ut aiūt, semper ad manū habito: ut quocūq; filiū in aperto campo obuium haberet, militariter superatū, in proximā arborē appenderet. Filius, q̄ esset manu prompt⁹, & ad omnia pericula interritus, eas patris minas risu fert excoepisse, catenā argenteā in collo semper preferens: ut pater omnino iugulare filium constituens, non subere ad se iugulandū, sed argenteo uteretur: unde ductū est illi cognomē, ut dux Catenat⁹ diceretur. Albertum ducē Magnopolēsem idem Magnus in bellū cōcitauit de finib⁹ ditionum cum illo altercantē: initia, ut solet, de iurgio, sed inde bellū enascit. Vtriq; arma parant in inuicē. Cōcurrunt, & manib⁹ confertis, fortissime preliantur. Diu anceps uolitauit uictoria. Tandē ad Alberti ducis signa uolauit. Nam de exercitu Magni sexcētos coepit uiros militaris generis, multos in illis, quibus postea laxandis, sex millia marcharū argenti expendere debuit. Eam mutuo a ciuib⁹ Luneburgi pecuniā accipere uoluit: & cum, uel non posset, uel non expediebat hoc fieri, indignatus opido, male

minatur. Effectū est autē apud Imperatorē Karolū: ut mandaret militari-
bus, urbibus, & opidis terrē Luneburgēsis: ut omisso Magno parerēt Al-
berto Wentzlai Saxonie ducis filio, Wilhelmi nouissimi ducis Lunebur-
gensis ex filia nepoti: qui receptus in prouinciā, ab omnib⁹ merito attol-
litur honore. Magnus autē eiectus, & armis se uindicare, & nihilominus
apud Imperatorē iure experiri cōtenderat. Albertus sua arma obiecit, re-
pellens insultantē: & in iudicio Cesareo cōtra se sententiā Magnus repor-
tauit, declarantē nullo iure Magnū ad ducatū Luneburgensem, sed occu-
patorē fuisse: Qua de re ppetuū illi in iudicio silētiū indicit. XXXVII.

Emorabilē per hęc tēpora memorāt annales rem, silētiō nō trāse
m undā: ceterū fides sit apud authores. Karolus Imperator bellum
tum gerebat in Philippū Austriae ducē: Cōparat quisq; uires in
hostem: agmina educūtur in inuicē ad cōgressum de proximo: uidit Im-
perator longe hostē supare multitudine suas copias: & ideo cui uirib⁹ par
non erat, ingenio illū superare cōtēdit. Euocari clam iubet per amicos tres
hostiliū duces copiarū: & magno gre expromisso, cū illis agit, ut duci suo
timorē incutiant, hortenturq; ad fugā: Dolus an uirtus quis in hoste re-
quiret. Illi operas pollicētur. Ad dñm suū reuersi, referūt, speculatū abijisse
se copias hostiles, & pro cōperto habere Imperatoris exercitū triplo esse
suo maiorē, certā omnibus esse perniciē, nisi fuga in tēpore sibi consulant:
nunc illū quid faciat secū cōstituere. Quādo, inquit, in sola fuga, ut afferi-
tis, p̄sidiū est cōsula mus saluti, expectātes rei gerendę idonea magis tē-
pora: non est indecorū nobis, celsisse maiori nostro. Ergo collectis armis
noctu Philipp⁹ fugit nemine p̄sequente, & in sua se secur⁹ recipit. Tres illi
uiri boni promissione corrupti, ducē suū prodentes, ad Imperatorē reuer-
tuntur, proditiōnis p̄mia accepturi. Prouiderat Imperator adulterinā
aureorū monetā, quę in ualore uicesimā non haberet: eam iussit numerari.
Illi alacres tanto gre ditati, redeūt in sua: & iam expendere conati, repere-
runt esse falsatā monetā. Redeūt ad Imperatorē, argentariū, & monetariū
eius inculantes. Imperator toruis oculis illos reuerberās, abite, inquit,
furfiferi in meritā crucē: merita proditiōnis p̄mia nisi protinus ex ocu-
lis euanescatis, accepturi: quam aliā meretur pecuniā uestra proditiō atq;
perfidia: adulterinū aurū, adulterino cōpensatur operi: abite in malā cru-
cem. Illi, p̄tin⁹ cōfusi ex omniū oculis in latibula abierūt. XXXVIII.

Nnus erat post natum Christū septuagesimus prim⁹ a millesimo
a tricentesimo, cum ciues Luneburgēses, iam de Imperatoris men-
te, deq; iure dñi Alberti, & contraria Magno sententia facti cer-
tiores: cum tamē inuictā arcem mōtis apud opidū Magnus teneret, & illi
non pauca quotidie persentirēt ex ea incōmoda, statuisseratq; rem uiribus
agere: famulū equitē cum literis hostilia nūciantib⁹, dispositis ad reditum
per omnia celerius agendā, tribus in oportuna loca iumentis, emittunt in
arcē Cellensem, ubi dux Magnus māsitabat: Nūcius obseruato tempore
quo erat ad mensam recumbendū, literas exhibuit, quas sciebat non placi-
turas: & prādere iussus, festinabat, expediēdā in opido rei gratia, reditum

pollicitus: mox iumentū cōscendens, celerrime ad secundum, & iterū pro-
 uectus tertium, se ante etiā expectatū recepit Luneburgū. Ciues cum ho-
 ras omnes numerassent, in uigilia Purificatę Virginis, quasi uespertinum
 in monasterio montano de more audituri officiū cōscendunt, sub consue-
 tis uestibus armati: & primū arcis & portę custodem obtruncant, cęteros
 ad arma currentes proturbāt. Segebando militi nomē erat, qui pro tuen-
 da cōmissa arce diu stabat, sed par esse non potuit preparatis ad rem per-
 agendā: Igitur eięctis religiosis & scholaribus, in opidum si uellēt, descen-
 dere iussis, ciues arcem occupāt. Dux autē literis per interuallum perlectis
 exclamat, adesse iubens qui perferebat nūcium, abisse refertur: Indigna-
 tus ille, q̄ non ut iusserat, tenuissent: mittit expeditissimo iumento qui ad-
 moneat militem, arcis custodē: prouect⁹ ille qua poterat celeritate, media
 nocte ad latera mōtis obequitās, clamore uigiles infestat: Ciuū unus cla-
 manti respondit, quid afferret: Cum ille domini sui fidelē arbitraret: Dic
 inquit uerbis dñi ducis Segebando militi, diligenter arcē tueatur: nam ci-
 ues periculū capitis & hostilia nunciauere. Tum ciues emisso de bombar-
 da lapide, hunc inquit testem referto duci tuo rem in tuto esse: ille protin⁹
 intelligens serius se uenisse, confusus redit. Ciues autē arcē & monasterium
 ab imo demoliūtur: fratribus in opido locum dederunt noui cœnobij ex-
 truendi, in colle, quo nūc quoq; manet, ad montis magni pedem: euocant
 tesq; Albertū Saxonie & Luneburgi ducē in urbem mox illi sacramenta
 dedere, cum magna parte militariū terrę. Inde Albertus, exercitu contra-
 cto duxit in Winsen, & opidum quidē facile cœpit, ad arcē laboratū est:
 superueniens Magn⁹, maiori suorę agmine soluit obsidionē: Sed cum am-
 bo ualidas copias haberēt: inuasit Albertus: defendit ut poterat Magn⁹,
 Arcem Louwenrode nō longe ab Honouer, Albertus oppugnās cœpit,
 inq; ea cōmunita cōsedit. Cum autē Magn⁹ minime quiesceret, ante omnia
 indoluit, arcē sibi Luneburgū insidijs ademptā, insidijs opidū recipere ten-
 tauit. Septingēti erant uiri, qui negotiū susceperē, opidi per insidias mixta
 uirtute recipiendi. Vndecim milliū uirginū festa nox erat, cum hostes iam
 ante preparatis rebus, uel muro excindendo, uel scalis cōscendendo, opi-
 dum ante lucē introiere: Qui habitauere ciues, p̄sentiebāt aliquid hostem
 moliri, & ideo totis ad mane noctibus peruigilabāt: Idq; aliquot iam no-
 ctibus erat actitatū: tum eā, qua iam res imminebat nocte, decursa in per-
 uigilio: iam omnia tuta putātes Burgimagistri, qui & ipsi circuibāt, ciui-
 bus interpellatis, cū in mane res uergeret, nihil esse piculi rati, nocte trans-
 acta, ciues ad quietē permittebāt. Subito rumor per opidum currit hostes
 esse in foro: arma ciues corripunt, & in primis Burgimagistri, qui autho-
 res erant populo ad quietē redeundi: ueriti, ne occulte cum hostibus intel-
 ligentię insimularētur: primi ad arma cōcurrunt. Vir erat militaris gene-
 ris, qui stipendia faciebat in opido: is primus ad hostes peruenit: parcen-
 dum ait sanguinis effusioni, dicerent, quas uicti leges acciperent: opidum
 iam esse in eorę potestate: nūcium se ad ciues iturū ut sine sanguine faciāt
 imperata. Id potissimū molit⁹ ut se colligēdi temp⁹, ciues haberēt: tempus

ille triuit colloquio. Vbi iam satis armatos putauit, loqui se ciuibus & conditiones perferre pollicitus, relaturūq; quid in animo esset, promisit. Vbi ad ciues uenit, hortatur pro libertate pugnent, uictoriā indubiam habituros, hostes esse in cassibus. Tum redit in forum, referēs ciues nullis modo conditionibus assentiri, pro libertate pugnatos. Initur mox cōflictus. Vrgentur hostes, & ad egressum pugnātes cōtenderunt. Ibi duo ex Burgimagistris, qui primi pugnabāt, procubuere: Loca extāt hodie insignia. Ex hostibus q̄q; multi perierūt: ceteri capti, in & uincula coniecti. Erāt in eis multi ex opido proscripti, aliquot latrocinij publicatis infames: Hos publico cesos gladio, poenas dare iusserūt: Ceteri hostili more capti, dato ere, libertatē redemerūt. Albertus deinde dux, cum copijs suis circumuoluitans, arcem Pattenhusen expugnauit, quotidie uiribus increscēs. Magnā autem res paulatim minorantur.

CA. XXXVIII.

Agnus autē dux, cum relictā fratris Ludouici nobili uiro Otto m ni de Scowenborg comiti despondisset, oborta est inter eos ex quibusdam causis grauis controuersia: que in apertum bellū exiuit. Mundū muliebrē, & foemineā supellectilē dicta domina iuebat ad se ex ducatu in Scowēborg perducī: Non est passus Magn⁹, sed immisisse equitibus, omnia diripi iussit. Flebat illustris domina affinis sui in se iniuriam: Consolabat̄ eam marit⁹ Otto: Nihil inquit te cōturbet: charior est mihi integritas tua omnibus corporis ornāmētis, facile inuenies, quo pro dignitate foris orneris, moribus ornata, & illustri sanguine. Cūq; res ad expeditionē hostilē perueniret, ausus comes cum copijs obuiam ire duci, occurrunt inuicem sibi cum copijs in merica, ut ferūt, Luneburgensi: Conserunt manus: Varia aliq̄diu fortuna pugnatū est. Dux comitē requirit in agmine, iumentocq; cōgreditur, deturbat equo comitē: Sequit⁹ ipse in pedes, ut capiat: Dimisso ergo iumēto, hosti prostrato incūbit, uitā ei⁹ queritans: Superuenit nobilis ex auxiliarijs comitis. Is ducem hosti toto corpori incūbentem perfodit. Hic erat exitus Magni, quē ferūt iurasse: illa se nocte futurum in hostica terra. Quod ubi comiti retulere uictori, ille ait: Non notabitur periurio affinis noster: ducamus eū in nostra: & inde remittamus suis ad sepulturā. Reliquit Magnus quatuor filios: actumq; est inter duorū ducū cōmunes amicos, ut Albertus dux Luneburgēsis, accepta cōiuge, quam reliquit Magnus, sui ducatus limites teneret: permissio Brunswickcensi districtu filijs Magni, iam preuignis suis, Friderico, Bernhardo, Henrico, Ottoni. Otto factus archiepūs Bremēsis, fratrib⁹ terram permisit inter se partiendā. Cesō quidē Magno, iam uidebat̄ Brunswickcensis ducat⁹ uacuefactus. Ernestus igit̄ dux Gottingēsis, cum Ottone filio, patru⁹ Magni (quē Ottonē Armipotētē dixere) cepit arcē Wulfenburtel, & omnē ditionē Brūswickcēsem: Id siue suo nomīne, siue pupillorū tutorio, fecerint, non satis cōpertū est, nisi q̄ exitus declarauit, ueri sit similius, hęc illos tutorio nomīne fecisse: alioqui difficile fuisset Magni filios, quos ille, ut diximus, quatuor reliquit, ad paternā ditionem rediisse. Per que tempora in urbe Brunswico, sauiēte incondito uulgo, in primores

perniciosus tumultus exoritur. Nam uulgi indignatione, undecūq; con-
cepta, cōcilium urbis, patres ipsos inuadit: Vrbe quosdā eñciunt: alios in
tumultu opprimunt: nōnullos specie iusticiæ publico gladio cēdūt: Inter
quos unū ex procōsulibus, uirum & etate & mole corporis grauem, cum
uires inflectendis genibus non haberet, in sua recūbentē obtruncāt sede.
Hanc patribus causam obijciūt, q̄ populū, & uniuersam plebem exactio-
nibus grauēt, & maiori q̄ ulli principes imposito onere dominantur: idq;
literis ad uicinas & longinquas urbes p̄scribere: nouū cōciliū ex mecha-
nicis uiris erexere: clamoribus, non cōsilio, rem omnē egere. Ceterę bene-
moratę urbes, rem miserādam, & ipso exemplo perniciosam, putauere non
impunitā relinquendā. Non sunt passi mercatores eius urbis in emporijs
diuersari (Hoc uocāt Hansa eñcere & proscribere, cū illis priuilegiorum
usu & communione interdicitur) Sed qui intus mansere cōtempserunt eam
animaduersionem, quæ paucos attingit.

CA XL.

Pidū Aldēborg in terra palustri sitū ad Phrisiā, per ea tēpora de
o Depholt comes, adiūctis nōnullis, in quib⁹ erat decan⁹ Bremēn.
cū similtatē grauē gereret a duersus Conradū de Aldēborg co-
mitē, noctu ingressus cœpit. Ingressi uia non longinqua ab arce, ad Vete-
rem, ut uocant, ciuitatē perueniūt. Erant qui peruigilantes ad ludum tota
nocte sederent talorū. Hi primi, hostilem experti tumultū, ad nolam pro-
currunt, signū capti opidi dantes. Sono exciti ciues per noctē insolito, cū
hostes adesse sentirent, tecta domorū petunt: Ianuis obseratis, & coctilib⁹
inde lapidibus proiectis cogunt hostes ad exeundū qd cœpere opidum.
Quingenti erant qui uenere. Ciues cōcepta fiducia, sequunt̄ egrediētes,
& aperto iam campo manū cōserunt: inde alacriores, q̄ opido eiācissent,
iam acie pugnāt. Vincuntur a ciuib⁹ hostes, cēduntur militares non pau-
ci. Capit̄ decan⁹ Bremēsis, & ad Conradū comitē, cum aliquātis cōcapti-
uis pertrahitur. Ille docuit, non hoc esse opida capere, quod chorū adire.
Quo tempore, opidū quoq; Honouer grauius infestatur a uicinis milita-
rib⁹. Hominē infelicē conduxere quidā precio, qui ignē quatuor locis
collocatum una curaret inflāmari: ut occupati ciues restinguendo incen-
dio, minus attenderent muroꝝ custodiā: Illi interim iuxta cōuentum Mi-
norum introirent, rebus ante cōparatis. Deprehensus infelix ille in cona-
tu, ad supplicium pertrahit̄, nihil aliud fassus, q̄ a fratre religioso se precio
conductum: Ita res permansit infecta. Exemplum aut̄ Brunswickcēsium
sequuti ciues Northufenses: Nam initio in carcerē cōicere urbis suę con-
cilium, & media deinde nocte fere omnes cēduntur gladio. Proh uulgi
pelagus indeclinabile uirus. Omni bestia crudelior & immanior sæuit ira
popularis.

FINIT LIBER NONVS.

LIBRI X. SAX. CA. I.
INCIPIIT LIBER DECIMVS.

434

ANNVS ERAT A CHRISTO NATO septuagesimus quintus post milletrecetos, cum Imperator Karolus, qui omnes regni partes collustrabat, Wadalia[m] quoq[ue] uidere uenit: & imprimis Imperij urbem Lubicam inuisere constituit, uenitq[ue] magnifico stipatus comitatu. Aderat Fridericus archiepiscopus Colonien[sis], Otto marchio Brandenburg[ensis], Albertus Magnopolensis, & Albertus Luneburg[ensis], iam infeudatus ab Imperatore dux, Wilhelmus marchio Misnensis, Iodocus marchio Morauie, Henricus & Nicolaus de Holfatia, Gunterus de Rupin, comites, & multi preterea barones, milites, militaresq[ue]. Aderat regina. Omnis iuuentus ex urbe Lubica in equis obuia effusa proficiscit: ut cum honore dnm suu[m] deduceret & introduceret. Duo soli Romani Imperatores Lubica[m] uidere: Primus Fridericus, qui armatus obsedit, & per deditionem accepit: & iste Karolus, qui pacificus uenit. Iam urbi propinquas cum imperatrice, capellam diue Gertrudis ingreditur, ubi imperialibus ornamentis decorantur: sublimes conscendunt equos: Assunt tentoria serico auratisq[ue] pannis intexta, baiulantes iuuenes ex robustissimis quatuor, uestibus & ornatu uisunt insignes. Duo procōsules frenu[m] imperatorij iumeti ex latere uenerabundi apprehendunt. Duo insuper cōsulares ad imperatricis frena incessere: cum & ibi ferrent papilionē quatuor, ex fortunatoribus iuuenes. Ante omnes ibat in equo uir cōsularis, portar[um] clauis in partica baiulās, dominij imperialis in urbem signū euentissimū. Principes suis functi ibant ministerijs. Marchio sceptrum baiulabat. Albertus Saxonie ducis filius, patris uice ensem preferbat. Proximus illi Imperator. Hunc sequitur Frideric[us] Colonien[sis] archiepiscopus, ante imperatricē malū ferens aureū. Illam ceteri principes suo sunt ordine insequuti. Ad primū portæ ingressum stabant utrinq[ue] ciuium uxores, cultioribus ornatu indumētis. Imperatorē, cum Imperatrice excipere paratę. Introgressi excipiuntur a choro psallentiū clericor[um] & religiosor[um]. Extulerunt reliquias & Dñicā crucē, quā Impator & regina deuosculati, deducunt solenni per urbē pompa ad ecclesiā usq[ue] maiore: ibiq[ue] concinitur: Ecce aduenit dominator dñs. cum uersiculo, Deus iudiciū tuū regi da. Imperator interim orationi institit priuatim: qua expleta, solenni pompa redibat per regiā plateā, & in hospitium magnifice apparatus deducitur. In acie eius uici, quo descenditur ex transuerso ad monasteriū sancti Iohannis: factoque trāsitu sublimi supra plateā in domū oppositā, excoepere q̄ poterāt magnifice imperatoriā maiestatem. Stabant in conspectu eius Burgimagistri cum consulibus, quos intuens ait: Gratias non mediocres uobis persoluimus dñis Lubicensibus, qui Imperij honoribus pro debito obsequētes, nos magnifice exceperitis: Venimus uidere urbem nostrā & facies uestras, gratulantes prosperis successibus uestris, quibus cooperari studebimus, cōmendatiore habituri in reliquū hanc urbē, quæ tales edat